

ΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Πενταετής 31 Μαρτίου

Μολονότι δὲν κατορθώθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Ἐθνικὴ Ἑορτὴ νάπερικλυθῇ τὸν συνήθη πομπώδη καὶ φωνασκὸν τύπον τῶν παρελθόντων ἑτῶν καὶ τὴν κενὴν καυχησιολογίαν, ἣτις

Ἡ Ἐθνικὴ Ἑορτὴ ἐξέθρεψε τὴν γενεάν μας εἰς μίαν ρητορικὴν ἀντίληψιν τῆς πατριωτικῆς ιδέας, μολονότι

δὲν κατορθώθη ἀκόμη νά δοθῇ εἰς τὴν ἔθνικὴν ἐπέτειον ὁ χαρακτήρ τῶν μεγάλων πατριωτικῶν ἑορτῶν, αἵτινες ἐνῶ ἀποτελοῦσι ἓνα αἶνον καὶ μίαν δοξολογίαν πρὸς τὸ δοξαζόμενον παρελθόν, ὑψοῦνται ταυτοχρόνως εἰς σεμνὴν ἱερούργιαν διαπλαστικὴν ψυχῶν καὶ μορφωτικὴν χαρακτῆρων, δυνάμεθα ἐν τούτοις νά εἰπῶμεν ὅτι ἐκτὸς τῶν τυπικῶν παρατάξεων καὶ τῶν στερεοτύπων σημασιοστολισμῶν ἐγένετο φέτος ἓνα βῆμα πρὸς ἀνύψωσιν καὶ ἀνακλίσειν τοῦ παλαιοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐορτάζετο ἡ ἔθνικὴ ἐπέτειος. Ἐννοοῦμεν τὰς σχολικὰς ἑορτὰς, τὰς ὁποίας ἐπέβαλε καθ' ὅλον τὸ κράτος μιά ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ ἐλπίδες τοῦ ἔθνους ὅλου στρέφοντι πρὸς τὴν ἀγνὴν καὶ ἀμόλυντον γενεάν, ἣτις ἐκκολάπτεται εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ κράτους, ἡ διεύθυνσις τῶν βλεμμάτων καὶ τῶν καρδιῶν τῆς νέας γενεᾶς πρὸς τὰ μεγάλα παραδείγματα καὶ τὰ ὡραία ἔθνικὰς ἡμέρας ὁμοιάζει μὲ μίαν διοχέτευσιν ἰσχυροῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ἣτις καταλλήλως διευθυνομένη δύναται νά ἐξυπνήσῃ εἰς τὰς μικρὰς καρδίας τῶν ἀνήθων τὴν ἀγάπην πρὸς τὰς μεγάλας πράξεις καὶ τὰ ὡραῖα ἰδανικά. Δὲν ἤξεύρομεν κατὰ πόσον οἱ διδάσκαλοι οἱ ἀναλαβόντες νά σύρωσι πρὸ τῶν μικρῶν ἐκπληκτικῶν ὀφθαλμῶν τὴν αὐλαίαν τῆς μεγάλης ἐποποιίας, ἐπέτυχον τὴν ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς Πολιτείας εὐγενεστάτην ἐντολήν. Δὲν ἤξεύρομεν ἐὰν ἐπέτυχον νά κάμψωσι τὰς μικρὰς ψυχὰς εἰς μίαν ἠθικὴν γονυκλίσιαν καὶ ἓνα γλυκὺν ρεμβασμὸν, ἢ ἂν ἐπέτυχον ἀπλῶς νά ἀνάψωσι τὸν συνήθη παροδικὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν μεγάλων λόγων, ὁ ὁποῖος δὲν χρησιμεύει εἰς τίπο ε. Ὅπωςδὴποτε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἰδέα τῆς διοργανώσεως σχολικῶν ἑορτῶν κατὰ τὴν 25 Μαρτίου, ἀποτελεῖ μίαν εὐ-υ-χὴ ἔμπνευσιν, ἣτις τιμᾷ τὸν τῶς ὑπουργὸν τῆς Παιδείας. Ἐκ τῆς ἀλλης διεξαγωγῆς τῶν ἑορτῶν, ἀξίζει νά μνημονεύσωμεν ἰδιαιτέρως τὴν προεσπερίδα τοῦ «Παρνασσού» μὲ τὸν πανηγυρικὸν τοῦ κ. Μάτσει καὶ

τὸ ποίημα τοῦ Κωστή Παλαμά, ἓνα ποίημα μεγαλοπρεποῦς ἐμπνεύσεως, τῆς δυνάμεως καὶ καλλονῆς τοῦ ὁποίου δύναται νὰ δώσουν μιαν ἰδέαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας οἱ ὀλίγοι τελευταῖοι στίχοι, τοὺς ὁποίους ἀντιγράφωμεν ἀμέσως δημοσιευθέντας ὑπὸ τῆς «Ἐστίας»:

Καὶ ὕστερα πάλι σάλπισε σάλπισμα ξάφνισμα ἄλλο,
Πιὲ ἀπὸ τὰ πρῶτα θαυμαστὸ καὶ ἀπ' ὅλα πιὲ μεγάλο,
Καὶ μέσα στὰ γκρεμίσματα καὶ στὰ ρημάδια ἐπάνω
Φέρε την τότε μὲ θεῆς ἀέρα ὄνειροπλάνο,
Καὶ ἀπὸ συντρίμι κάμε την νὰ σκύβῃ σὲ συντρίμι,
Μὲ χίλια μάτια ἀστρόχυτα, στοχαστικά, τῆ Μνήμη.
Καὶ ὕστερα πλάσε, ὦ μάγε εὐῶ, καὶ ρίζωσ' ἐκεῖ πέρα
Μιὰ κόρην ὠραιότερην ἀπ' τὴν ὠραία μητέρα,
Τῆς μνήμης κόρη, ὅλη ψυχὴ, τὴν ἄσαρκη θυσία,
Τὴν καταλύτρα τῆς σκλαβιάς, τὴν ἄτρεμη παρθένα,
Ποῦ τὰ μαρτυρικά φτερά πάντα κρατεῖ ἀνοιγμένα,
Ἐκείθε ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα, πρὸς τὴν Ἄθανασία!
Καὶ σάλεψε πρωτάκουστα τὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων
Μ' ὅλο τὸ φουσκοσάλεμα τῆς θάλασσας καρδιάς σου,
Καὶ πρὸς τὰ πλήθη φύσηξε μὲ τὰ σαλπίσματά σου,
Τῆ γνώμη τῶν παλληκariῶν, τὰ χέρια τῶν κυκλώπων.
Καὶ ζύπνα μέσ' στίς μαλακῆς ζωῆς τῶν ἀδυνάτων,
Τῶν ἔργων τὴν τραχεῖαν ὁρμὴ, τῆ δίψα τῶν θανάτων
Ποῦ εἰνὲ λευκοὶ καὶ ὑπέριτοι κ' ἔχουν τὴν ἴδια χάρη,
Τοῦ ἀγγέλου τῆς Ἀνάστασης στοῦ τάφου τὸ λιθάρι!
Καὶ ζύπνα κάτι ἀδάμαστο ποῦ ἀκούραστα ν' ἀρχίζῃ
Στοῦ κάστρου τὰ χαλάσματα κάστρο νὰ ξαναχτίξῃ!

Ἐκινδυνεύσαμεν νὰ αναγνωρίσωμεν ὑπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν, ὅτι τὸ πρῶτον ἄσμα τῆς σειρᾶς τῶν λαϊκῶν ἀσμάτων, τὰ ὁποῖα ἤρχισεν νὰ ἐκδίδῃ ὁ σὺλ-

• Ἡ Πρῶτη Ἀγάπη •

λογος «Παρνασσός» εἶνε τὸ «Πλάσμα τῆς Φαντασίας» τοῦ Ἰουλίου Τυπάλδου.

Εἶνε χαρακτηριστικὴ πάντοτε εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἡ περιφρόνησις, ἡ φθάνουσα συχνὰ τὸν τύπον τῆς σκαιοῦτος ἀπέναντι τῶν ἔργων τοῦ πνεύματος. Τὸ λυπηρὸν εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εἶνε ὅτι τὸ ἀδίκημα—τὸν ὁποῖον ὄν ἐπιτρέπεται νὰ εἶνε ἀνεπίγνωστον—διαπράττει ἓνα φιλολογικὸν σωματεῖον. Διότι ὄν ἐννοοῦμεν πῶς, χάριν οἰαιδῆποτε ἐκλαϊκείσεως, εἰμπορεῖ νὰ παραβιασθῇ προστυχευόμενος ὁ τίτλος ἐνὸς ποιήματος, ὁ σφιχτοδεμένος μὲ τὴν οὐσίαν τοῦ καλλιτεχνήματος καὶ πῶς ἀκόμη εἰμπορεῖ νὰ τιτλοφορηθῇ λαϊκόν, ὅσον καὶ ἂν εἶνε προωρισμένον διὰ τὸν λαόν, ἓνα ἄσμα τὸ ὁποῖον ὄν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὴν λαϊκὴν ἢ ὁμηρικὴν ἀντίληψιν τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς, ἢ καὶ πῶς ἀκόμη, χωρὶς καμμίαν ὑπόμνησιν εἰμπορεῖ, δι' οἰανδῆποτε μουσικὴν ἀνάγκην, νὰ περικοπῇ ἓνα ἔργον τῆς φαντασίας ὅπως περιεκόπη τὸ «Πλάσμα τῆς Φαντασίας», ἀφοῦ μεταβαπτίσθη μέχρι τοῦ ἀγνωρίστου. Χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ ζητήσωμεν εἰς ὅ,τι ἔγινε πρῆθειαν ἢ ἀπειρίαν, ὄν εἰμποροῦμεν νὰ παρίδωμεν ἔλλειψιν στοιχειώδους εὐθυκρισίας, καλλιτεχνικῆς καὶ ἀνθρωπίνης.

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Η ΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ Ἰλιάδα μεταφρασμένη ἀπ' τὸν Ἀλέξ. Πάλλη. Μέρος δεύτερον.
H—M.

Εἶπε ὁ λεβέντης Ἐγγορας, κ' ἔξω ἀπ' τὸ τοιχοπόρτι ὁρμαίει, κ' ὁ Πάρης ἔτρεχε μαζί του· καὶ τῶν διὸ τοὺς μέσα τοὺς γύρεβε ἡ καρδιά νὰ σφάζουν καὶ νὰ θύσουν.
Κ' ὅπως σὲ νάφτες ποῦ ποθοῦν μιὰ στάλα ἀγέρι πρῶμο, τοὺς στέλνει το τοῦ Κρόνου ὁ γίος σὰν τύχει κ' ἀποστάσουν χτυπώντας μὲ τὰ λάτινα καλοῦστα κουπιὰ τοὺς τὸ κύμα, κ' εἶναι ἡ μέση τους ἀπ' τὴ δουλιὰ κομένη, ἔτσι κ' ἀπτοὺς, σὰ φάνηκαν, οἱ Ἴρῶες τοὺς ποθοῦσαν.

Οἱ πρῶτοι πρῶτοι στίχοι τοῦ Η, μόλις ἀνοίγει κανεὶς τὴν μεγαλοπρεπῆ ἔκδοσιν τῆς μεταφράσεως. Μέσα εἰς τοὺς ἑκτὼ αὐτοὺς στίχους ἤμποροῦμεν ν' ἀντιληφθῶμεν ὅλην τὴν τεχνολογίαν τοῦ κ. Πάλλη, νὰ λάβωμεν πλήρη σκεδὸν ἐννοιακὴν ἀξίαν τῆς μεταφράσεως. Φιλολογικὴ ἐκλαϊκείσας τῆς Ἰλιάδος. Ἡ ἐπανωστατικὴ αὕτη ἐργασία ἔγινεν, ὑπὸ τῆς γλώσσης τὴν ἔποψιν, κατὰ σύστημα προδιαγεγραμμένον, αὐστηρῶς καὶ ἀμειλίχως ἀποκλείον πᾶσαν ἀνάμειξιν ὁποιοῦ δῆποτε στοιχείου τῆς λεγομένης καθαρευούσης, ὅχι ὅμως καὶ τὴν προσθήκην νέων στοιχείων, π. γ. πλάσεως νέων λέξεων καὶ ἐκφράσεων, ὅσας κ' ἀνάγκη τὸ ἀπαιτεῖ· σθάνει τὰ στοιχεῖα ταῦτα νὰ μὴ ἀντίκεινται εἰς τοὺς φουσκίους νόμους τοῦς διέποντας τὴν ἀνάπτειν τῆς δημοτικῆς γλώσσης, τῆς μόνης δικαιοῦμένης νὰ ὀνομάζεται νεωτέρα ἐλληνικὴ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐξηγεῖ καὶ τὴν μεγάλην δυνάμιν μερῶν τινῶν τῆς μεταφράσεως, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἀδυναμίαν ἄλλων ἐξ αὐτῶν. Τὸν κύλινδρον τῆς λαϊκῆς ταύτης ἰσοπεδώσεως ἐκύλισεν ἀνεξαιρέτως ὁ κ. Πάλλης ἐπὶ τοῦ ὁμηρικῶν κόσμου, καὶ δὲν ἐρείσθη οὔτε θεῶν οὔτε ἥρώων οὔτε παντὸς ἀρχαίου ὀνόματος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ βήθρου τοῦ δημοτικῶν σχολείου, εἰς τὴν ἀσφυκτικὴν ἀπὸ τὸν λογικωτατισμὸν ἀτμοσφαιρῶν μας, ἴσως δὲ καὶ ἐνεκα λόγων θερησκευτικῶν σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, ἀκούομεν καὶ προφερόμεν ἀθήτως καὶ ἀμεταβλήτως, ὅπως τὰ βλέπομεν μέσα εἰς τὰ βιβλία. Καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἀσέβειαν πρὸς τὴν ἀρχαίαν λέξει δὲν ἔγω παρὰ νὰ συγχωρῶ θεομότατα τὸν μεταφραστήν. Ὁ κ. Πάλλης ἂν ἀσεβῇ πρὸς τὰς σκιάς καὶ πρὸς τὰ εἰδωλα, τρέφει βαθύ τὸ αἰσθημα τοῦ πραγματικῶν καὶ τοῦ ἀληθοῦς· γινώσκει καὶ πιστῶς καὶ ἀφοβῶς ν' ἀκολουθῇ τὴν χρῆσιν τοῦ λαοῦ, εἰς πᾶσαν λέξιν καὶ φράσιν, καὶ ἀσφώτερον νὰ προτρέξῃ τῆς χρῆσεως ταύτης, καὶ πρῶτος νὰ μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ἢ τὴν φράσιν, τὴν ὁποῖαν πιστεύει ὅτι οὕτω μόνον δύναται καὶ πρέπει νὰ ἐπαναλάβῃ ὁ λαός. Τὸ πλεῖστον τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Πάλλη εἶνε ἐξόχως ζωντανὸν καὶ πάλ्लεται ἀπὸ τοὺς παλμούς τῆς γησιᾶς καὶ τόσον περιφρονουμένης ἐθνικῆς ζωῆς· ὅα ἦτο δὲ πολὺ ἐντελέστερον τὸ ἔργον, ἂν ἤθελεν ἢ ἂν ἤδυνάτο ὁ κ. Πάλλης νὰ διακρίνη κάποτε τὰ λεπτότατα ὅρια τὰ διαχωρίζοντα τὸν γονδρὸν χυδαῖσμον ἀπὸ τοῦ ποιητικῶν δημοτικισμοῦ. Ἄλλ' ἴσως καὶ πᾶσα τυχὸν ἔλλειψις ὑπαγορεύεται ἐνταῦθα

ὑπὸ ἀνάγκης τινός ὑψηλότερας· καὶ εἶνε τόσον λογικὴ καὶ τόσον ἐπιβάλλεται ἢ ὑ π ε ρ ὀ η μ ο τ ι κ ὂ τ η ς τοῦ λόγου τοῦ κ. Πάλλη, ὥστε πρέπει νὰ τὴν σεβασθῶμεν, ὅσον καὶ ἂν πληγῶνῃ κάποτε τὴν ἀτομικὴν καλαισθησίαν.

Ὁ κ. Πάλλη, ὁμιλῶν πρὸς συντάκτην τῆς «Ἀκροπόλεως», εἶπεν ὅτι ὀλίγοι καλοδολεμένοι στίχοι, ἀξίζουν πολὺ περισσότερον ἀπὸ δεκάδας τόμων ἀπροσεκτικῶς συντεταγμένων βιβλίων. Ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐδικαιούτο νὰ εἴπῃ τὴν ἀληθειαν ταύτην ὁ κ. Πάλλη, ὁ στίχος τοῦ ὁποίου εἰς τὴν «Γιάδα» δύναται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νὰ προταθῇ ὡς ὑπόδειγμα εὐστροφίας καὶ εὐρυθμίας. Ὡς πρὸς τὰς εὐφυολογίας, τὰ σκώματα, καὶ τὰς γνώμας, εἰς τὰς ὁποίας πρὸ τίνος ἔδωκεν ἀφορμὴν ἢ μετάφρασις, δὲν ἔχω παρὰ νὰ ἀντιγράψω ἐνταῦθα τοὺς λόγους ἐνός ἐκ τῶν πρυτάνων τῆς ἐν Γαλλίᾳ κριτικῆς: «Les journaux et le monde sont admirables pour parler de ce pu'ils ignorent; et l'ironie n'est trop souvent qu'une forme de l'inintelligence.»

Κ. Π.

Σημειωματῆριον. Ἀγγέλλονται Ν. Λάσκαρη: Τὸ Ἑλληνικὸν Θεῶν κρονον καὶ Καλλιρρόης Παρῆν: Ἡ Χειρὰ φετὴ μὲν ἡ, μυθιστόρημα.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ὁ Ἑλλὴν ὑψιφώνος κ. Ἀποστόλου. Ἐνεφανίσθη τὸ προπαρελθὸν Σάββατον διὰ πρώτην φοράν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου Ἀθηνῶν ὁ Ἑλλὴν ὑψιφώνος κ. Ἀποστόλου, ὁμολογούμεν δὲ, ὅτι ἡ ἐντύπωσις μας μεῖζον τὸ κρολογήμα καὶ τὴν συγκίνησιν ὑπὸ τῶν ὁποίων προσωπῶς κατείχετο ὁ κ. Ἀποστόλου—ἰδίως τὴν συγκίνησιν πρὸ τοῦ θεάματος τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, τὸ ὁποῖον τὸν ἐπανεβλέπε γνωστὸν πλέον καλλιτέχνην, ἐνῶ εἶχεν ἀπέλθει τῶν Ἀθηνῶν ἄδοξος τραγουδιστὴς—ὑπῆρξεν ἀρίστη. Διότι ὁ κ. Ἀποστόλου εἶνε πρὸ πάντων καλλιτέχνης καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Τὸ μόνον ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον δυστυχῶς κανεὶς συχνότατα, ἂν ὄχι πάντοτε, ἀπαντᾷ εἰς τοὺς αἰδοὺς τῆς ἰταλικῆς Σχολῆς, εἶνε τὸ φοβερὸν ἐκείνο τ ρ ε μ ο λ ο τῆς φωνῆς τοῦ τὸ διακόπτον τὴν μουσικὴν φράσιν καὶ καθιστῶν τὴν ἀπόλαυσιν μὴ ἀρίστην. Κατὰ τὰ ἄλλα ὁ κ. Ἀποστόλου φαίνεται ἐντελῶς κάτοχος καὶ γνώστης τῆς φωνῆς του. Γνωρίζει, ὅτι εἶνε ἀπαλὴ καὶ γλυκεῖα, γνωρίζει, ὅτι μόνον εἰς τοὺς ὑψηλοὺς τόνους εἶνε ἰσχυρὰ καὶ κάνει χρῆσιν αὐτῆς τῆς ἐντάσεως ὅπου πρέπει.

Ὁ ρόλος τοῦ Δὸν Ζοζέ εἰς τὴν Κ ἄ ρ μ ε ν, τὸν ὁποῖον ὑπεκρίθη, προϋποθέτει καὶ ἡθοποιὸν καὶ ὡς τοιοῦτος ἀνεδείχθη ὁ κ. Ἀποστόλου ἐξέχων μεταξὺ τῶν συναδέλφων του μετὰ τὴν σφῆν λεπτότητα τῶν σκηνηκῶν του, μὴ παρεκτροπυμένη εἰς ἰταλικὰς υπερβολὰς.

Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ παράστασις τῆς Κ ἄ ρ μ ε ν δυστυχῶς διόλου δὲν συνέτεινεν εἰς τὸ ν' ἀναδείξῃ τὰ προσόντα τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ Βιζέ ὅτε νὰ ὑποβοηθῆσθαι τὸν ἐκπροσωποῦντα τὸν Δὸν Ζοζέ. Θὰ ἤδυνάτο τις δὲ χωρὶς ὑπερβολὴν νὰ τὴν ὀνομάσῃ παραδίαν. Ὁ διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας μάλισ συνεκράτει τὸ συνολον καὶ ὅτε κατώρθωνε νὰ σκεθῆσθαι περὶ ἀποδόσεως τοῦ λεπτοῦ πνεύματος τοῦ ἔργου. Ἄλλως τε καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων μετὰ τοὺς ὁποίους ἐρρῶθιμιζε τὰ διάφορα μέρη θὰ εἴχομεν σπουδαίας ἀντιρροήσεις.

Ν. Δ. Π.

Η ΑΠΑΓΓΕΛΙΑ

Τὸ Διαγώνισμα τοῦ «Παρνασσού». Τὸ καλλιτεχνικὸν τμήμα τοῦ συλλόγου «Παρνασσού» εἶχε προκηρῦξει πρὸ τίνος διαγώνισμα ἀπαγγελίας, τελεσθῆν τὴν προπαρελθούσαν ἐβδομάδα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σωματείου. Ὁ σκοπὸς τοῦ διαγωνίσματος αὐτοῦ μετὰ διαφεύγει ἀκριβῶς, ἐκτὸς ἂν θεωρηθῆ ὡς τοιοῦτος ἀπλῶς ἡ ἀναζήτησις ταλάντων, διὰ τὴν ὁποίαν πολὺ φοβούμαι διὰ δὲν εἶνε ὁ καταλληλότερος τρόπος. Διότι πῶς νὰ λησμονήσω ὅτι ἡ Σάρρα Βερνάρ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἐπίσημον δοκιμασίαν ἔλαθε τὴν συμβουλὴν ἀπὸ τὴν ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν νὰ κολουθῆσθαι ἄλλο στάδιον, ἐνῶ ταυτοχρόνως αἱ θύραι τῆς σχολῆς ἤνοιζαν

διφυλλοὶ εἰς νεάνιδας, τὰς ὁποίας οὔτε εἶδεν οὔτε ἤκουσε κανεὶ. ἔκτοτε. Ὅπως δὴποτε ἡ ἡμερὶς τοῦ «Παρνασσού» ὑπῆρξε διασκεδαστικὴ, ἡ δὲ διὰ πρώτην φοράν ἐμφάνισις τῆς Δος Θεῶνης Δρακοπούλου ἐθεωρήθη ὡς ἀποκάλυψις ἐνός ταλάντου. Ἡ νεαρὰ δεσποινὶς δὲν στερεῖται ὁμολογούμενως δραματικῶν προσόντων, φαίνεται αἰσθανομένη—ἀδιάφορον πῶς—τὰ μέρη τὰ ὁποῖα ἐπαγγέλλει, ἔχει φωνὴν εὐκαμπτον καὶ ἐπιδεκτικὴν πλουτισμοῦ καὶ διαμορφώσεως εἰς ὅλους τοὺς τόνους, φυσιογνωμίαν εὐκίνητον καὶ ζωηράν, δὲν τῆς λείπει δὲ μίαν ἀβία χάρις εἰς τὰς κινήσεις, ἡ ὁποία δύναται νὰ προβιβασθῆ μετὰ τὸν καιρὸν εἰς πλαστικότητα. Δὲν εἰςεύρω ἐὰν ἡ νεαρὰ ἐρασιτέχνης σκοπεύει νὰ πειρασθῆ εἰς τὸ εὐγενὲς στάδιον, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἀνοιγόμενον ὑπὸ κελούς οἰωνούς ἐμπρὸς τῆς. Ἐὰν εἶνε ἀποφασισμένη νὰ τὸ πράξῃ, θὰ τὴν συνεβοῦλευ, μετὰ ὅλην τὴν δειλίαν καὶ τὴν εὐλιχρίνειαν, νὰ ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τοὺς θριάμβους τῶν ἀθηναϊκῶν αἰθουσῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν προσθέτουν τίποτε εἰς τὸ τάλαντόν της, καὶ νὰ ζητήσῃ εἰς τὴν μεθοδικὴν μελέτην, τοὺς καλοὺς διδασκάλους καὶ τὰ μεγάλα πρότυπα—τὰ δύο τελευταία δὲν θὰ τὰ εὕρῃ εὐκόλα εἰς τὴν Ἑλλάδα—τὸν δρόμον της.

Ν.

ΞΕΝΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΣΤΗ ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗ

Ἀφιερώνεται εἰς τὴν Δοσ Θεῶνης Δρακοπούλου

Εὐπνα! σὲ κορῆς ὁ πόνος σου ζωντανεμένος πάλι
Σὲ στήθια, π' ἀποκοίμισις τ' ἀγνὸ σου προσκεῖλαι.

I. Βλαχογιάννης

ΞΕΝΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΙ

ΠΟΙΗΣΙΣ - ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ - ΘΕΑΤΡΟΝ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἀετιδέως. Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ ἐξακολουθοῦν δημοσιεύοντα ἀναλύσεις καὶ κρίσεις περὶ τοῦ «Ἀετιδέως» τοῦ Ροστάν, τοῦ ὁποίου παρέχουμεν σήμερον μίαν ἐκ τῶν σκηνῶν, αἵτινες ἐνεποίησαν τὴν μεγαλειτέραν αἰσθησιν. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ «Ἀετιδέως», κατὰ πράξεις ἔχει ὡς ἑξῆς: Εἰς τὴν Α'. πρᾶξιν ἡ σκηνὴ ὑπόκειται εἰς τὸ Βάδεν καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Μαρίας Λουίζης. Ἡ πρώτην αὐτοκράτειρα, πρόσωπον ἀβίως ἀσυνείδητον καὶ ἀνήθικον, λησμονεῖ τὸν Ναπολέοντα καὶ δὲν θέλει νὰκούσῃ πλέον τὸ ὄνομά του. Μίαν ἡμέραν ἡ ἀναγνώστριά της τῆς διαβάζει ἀπὸ τὴν Ἀ ν δ ρ ο μ ἄ γ η ν τὴν σκηνὴν ὅπου ἡ γῆρα τοῦ Ἐκτορος γύνει δάκρυα εἰς τὴν μνήμην τοῦ συζύγου της καὶ διὰ τὴν τύχην τοῦ υἱοῦ της. Ἐξάφνα θανάσιμος στενοχωρία γύνεται εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡ Μαρία Λουίζα παρακαλεῖ τὴν ἀναγνώστριαν νὰ ἐκλέξῃ ἄλλο μέρος πρὸς ἀνάγνωσιν. Ἀναγινώσκονται αἱ Μελέται τοῦ Λαμαρτίνου. Ὁ δούξ τοῦ Ραίχσταδ ἀκούει μετὰ παράδοξον ζωηρότητα τὴν σκηνὴν, ὅπου πάλιν προβαίνει ἡ σκία τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ δούξ εἶνε δυστυχῆς ὑπὸ τὴν κατασκοπεσίαν τῶν περικυκλούντων αὐτὸν ὀργάνων τοῦ Μέττερνιχ. Οἱ διδάσκαλοι του τοῦ διδάσκου κολοθωμένην τὴν ἱστορίαν, ἀλλ' αὐτὸς μανθάνει τὸ πᾶν καὶ εἰς μίαν λυρικωτάτην ἀποστροφὴν τοὺς ἐκθέτει τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1805. Οἱ διδάσκαλοι του τρέπονται εἰς φυγὴν. Ἄλλα ὄργανα τοῦ Μέττερνιχ διοργανῶνται εἰς τὴν αὐλὴν ψευδῆ συνωμοσίας, εἰς τὴν ὁποίαν περιπλέκουν τὸν πρίγκηπα. Καὶ ἡ δέσις τοῦ δράματος ἀρχίζει. Εἰς τὴν Β'. πρᾶξιν τὰ μακρῶτα τοῦ Ἀετιδέως ἐξακολουθοῦν. Ἐπιτηρεῖται διαρκῶς ὁ Μέττερνιχ

παρουσιάζει· εἰς αὐτὸν τὸν στρατάρχην Μαρμόν, διαβαίνοντα τυχεῖως ἐκ Βιέννης. Ὁ δούξ ὑποδέχεται ψυχρῶς τὸν προδότην τοῦ πατρὸς του. Ἡ συνείδησις τοῦ Μαρμόν ἐξεγείρεται, ἀναγνωρίζοντας τὸν πατέρα εἰς τὰ βλέμματά του υἱοῦ. Τοῦ ζητεῖ συγγνώμην καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑπόσχεται νὰ διευκολύῃ τὴν φυγὴν του καὶ τὴν ἐπανάσταν τοῦ εἰς Γαλλίαν. Ὁ Ἀστιδεὺς πρῶνεται καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τὰ αἷτια τῆς διαγωγῆς του. Προσπαθεῖ ὁ Μαρμόν νὰ δικαιολογηθῇ προβάλλον τὰς ταλαιπωρίας τῆς ἐκστρατείας, ἀλλ' ἕνας γηραιὸς στρατιώτης τῆς παλαιᾶς φρουρᾶς ὁ Φλαμπὼ τὸν ἀποστομώνει. «Σαῖς ἐταλαιπωρηθήκατε; τοῦ λέγει. Κ' εμεῖς; Δεκαπέντε χρόνια ἐπερπατούσαμε μὲ τὰ πόδια μας. Καὶ οὔτε παράσημα, οὔτε γαλόνια ἐπήραμε. Καὶ ὅμως ἂν σήμερ μᾶς ἐξαναφώναζε ὁ Αὐτοκράτωρ θάπαντούσαμε; Παρών!...» Ὁ Μαρμόν σιωπᾷ. — Εἰς τὴν Γ'. πρᾶξιν τὰ μαρτύρια τοῦ Ἀστιδεὺς δὲν παύουν. Ὁ Ἀστιδεὺς συναντᾶται μὲ τὸν πάππον του Φραγκίσκον Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος εἰν εἰλεπαν αἱ διαβολαὶ τοῦ Μέττερνιχ θὰ ἐφέρετο διαφορετικὰ πρὸς τὸν ἔγγονόν του. Ὁ Ἀστιδεὺς μὲ τὰ καλοπιάσματά του τὸν ἀροπλίζει καὶ λαμβάνει τὴν ὑπόσχεσίν του διὰ τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας. Ἀλλ' ὁ Μέττερνιχ προβάλλει καὶ ἀνθίσταται. Ὁ Ἀστιδεὺς παραφέρεται καὶ κλείεται εἰς ἐν δωμάτιον. Εὐτυχῶς ἡ φρουρῆσις του ἀνατίθεται εἰς τὸν Φλαμπὼ. Ἐν τούτοις ὁ Μέττερνιχ παροῦνεται πάλιν, ὁδηγεῖ τὸν Ἀστιδεᾶ ἐνώπιον ἐνὸς καθρέπτου καὶ τοῦ δεικνύει ὅτι ἔχει πρόσωπον Ἀμελέτου καὶ ὄχι Καίσαρος. Ὁ δούξ τοῦ Ραϊχτσὰδ ρίπτει κραυγὴν ἀπελπισμένην: «Ἄρα δὲν εἶμπορῶ νὰ γίνω Ναπολεόν, θὰ γίνω Δον-Ζουάν». Εἰς τὴν Δ'. πρᾶξιν ὁ Ἀστιδεὺς εἰσέρχεται εἰς τὴν νέαν ὁδὸν ποῦ ἐχάραζε. Γίνεται ἐρωτῆσις. Ἡ σκηνὴ αὐτὴ θεωρεῖται ὡς ἐστερημένη ἐνδιαφέροντος. Εἰς τὴν Ε'. πρᾶξιν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀστιδεὺς ἀπορασιζει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν αὐλὴν τοῦ πατρὸς του. Συνωμοσία ὀργανίζεται πρὸς τούτο. Φεύγει. Ὁ Φλαμπὼ τὸν συνοδεύει. Φθάνουν εἰς τὸ πεδὸν τῆς μάχης τοῦ Βαγκράμ, ὅπου συλλαμβάνονται ἀπὸ τὴν ἀστυνομίαν. Ὁ Φλαμπὼ αὐτοκτονεῖ. Ὁ Ἀστιδεὺς ἀκούει τὰς φωνὰς τῶν νεκρῶν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς γῆς, τῶν θυμάτων τοῦ πατρὸς του. Τὰ θυμάτα καταρῶνται τὸν πατέρα του. Ἀλλ' ὄχι. Προσέχει καὶ διακρίνει εἰς τὸν μακρὸν ψιθυρὸν: Ζήτη ὁ Αὐτοκράτωρ! Εἰς τὴν ΣΤ'. πρᾶξιν ὁ Ἀστιδεὺς ἀποθνήσκει εἰς ἐνκὸν δωματίον ἀρωματισμένον πλησίον εἰς τὸ λίκνον, ὅπου ἀνεπαύθη εὐτυχισμένον βρέφος.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἡ «Φωτιά» τοῦ Γαβριήλ Δ' Ἀννούτζιο. Μετὰ τὴν «Γιοκόνταν» καὶ τὰ «Ἐγκώμια», ὁ μέγας Ἰταλὸς μυθιστοριογράφος καὶ ποιητὴς Γαβριήλ Δ' Ἀννούτζιο, τὸν ὁποῖον ἐφιλοξένησαν πρὸ δύο ἐτῶν αἱ Ἀθήναι καὶ ἡ Κέρκυρα, μᾶς δίδει νέον του μυθιστόρημα «il Fuoco» τὸ ὁποῖον ἐκδόθη πρὸ ὀλίγου ἀπασχολεῖ ἤδη τὴν κριτικὴν τῶν δύο κόσμων. Ἡ «Φωτιά» εἶνε τὸ πρῶτον μέρος μιᾶς νέας Τριλογίας, ἐγούσης ὡς θέμα τὴν δοξολογίαν τῆς Ζωῆς, τὸ ὁποῖον θακοιουθήσων ἡ «Νίκη τοῦ Ἀνθρώπου» καὶ ὁ «Θεῖαμβος τῆς Ζωῆς». Τὸ νέον ἔργον τοῦ μεγάλου συγγραφέως κρίνεται ὡς ὑπερβάλλον ὅλα τὰ προηγούμενα εἰς τὸν λυρισμὸν καὶ τὸ πάθος καὶ ἀποτελοῦν μουσικὴν συμφωνίαν, τῆς ὁποίας ἀδύνατον νὰ δώσῃ κανεὶς ἰδέαν μὲ μίαν ξηρὰν ἀνάλυσιν. Διότι τὸ ἔργον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ στερεῖται πάσης ὑποθέσεως. Τὸ θέμα του εἶνε οἱ ἔρωτες ἐνός ἀπὸ τοὺς μεγαλοφυεστέρους συγγραφεῖς τῆς Ἰταλίας τοῦ Στέλλιου Ἐφφρένα μετὰ τῆς μεγαλειτέρας τραγωδοῦ τῆς Ἰταλίας Φοσκαρίνα, εἰς μίαν ἀνθησὶν ἀκόλαστον καὶ ἐνα ταχὺν μαρτύριον ἐντὸς τῆς αἰωνίας πόλεως, τῆς Βενετίας. Ὑπὸ τοὺς ἥρωας τῆς «Φωτίας» δὲν δυσκολεύεται κανεὶς νὰ αναγνωρίσῃ αὐτὸν τὸν Δ' Ἀννούτζιο καὶ τὴν Ἐλεονώραν Δοῦζε, εἰς ἕνα ἔρωτα ὑπέρτερον, εἰς μίαν ζωὴν μουσικοῦ ὄνειρου. Τὸ «Περιοδικόν μας» εἰς προσεχῆς φύλλον θὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του ἐν μεταφράσει ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα καὶ χαρακτηριστικώτερα κεφάλαια τοῦ μεγάλου γόητος, ὅστις θεωρεῖται γενικῶς ὡς ἀναγεννήσας τὴν Ἰταλικὴν Τέχνην.

Ο ΗΛΙΟΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

ΥΠΟ Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ

Τότε ἄλλα μὲ μίαν συγκίνησιν τρέμουσαν, μὲ τὸ ἐγερτήριο τῶν ἀναμνήσεων ἀντιλαλοῦν ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου τῆς τὸν ἔσυρε πλησίον τοῦ παραθύρου καὶ ἔλαβε μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν κεφαλὴν του καὶ τὸν ἤτένισε ὑπὸ τὸ ὠμὸν χειμερινὸν φῶς τὸ ἄδου ἡλίου.

Ναί, ναί ἐκεῖνος ἦτο!

Καὶ τὸν ἐκύταζε πάλιν ἀγόρταγα καὶ τότε ἀπὸ τὸ δωμάτιον ὅλον, ἀπὸ τὰ χαμηρὰ ἐπιπλα, τὰ ὁποῖα ἐπέριζε τὸ γηραιὸν φάνωμα, ἀπὸ ὕλας τὰς ξεθαμένας ἐπιστροφῆσις μὲ τὰ χρώματα φθινοπωρινῶν φύλλων, ἀπὸ τὰ παραπετάσματα τὰ ἀμελῶς συρμένα, ἀπὸ τὰς μεγάλας πολυθρόνας τὰς κυρτωμένας ὡς γέροντες ἀπολιθωμένοι, ἀπὸ τὰ οἰκογενειακά πλαίσια μὲ τὰ φαντάσματα τῶν πεθαμένων ζωγραφιῶν των, ἀπὸ ὅλον τὸν ἀέρα τὸν ψυχρὸν τὸν γηρῶσαντα τοῦ δωματίου, ἀνήλθε ὀδύνη ἀόριστος, κάτι τι τὸ ἔτοιμον νὰ κλαύσῃ καὶ τοὺς περιέζωσε.

Τὰ παράθυρα τὰ παγωμένα δεικνύοντα ἐκτάσεις μὲ χιόνας καὶ μὲ σκυθρωπιὰν πρασίνου, τοὺς ἔδωσαν τόρα καὶ τῶν δύο μίαν φρικίαν.

Ναί, ναί ἐκεῖνος ἦτο. Χωρὶς κόπον καὶ χωρὶς δισταγμὸν ἐξύπνησαν ὅλαι αἱ ἀναμνήσεις καὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ τῶν δύο τὸ παρελθὸν ἐπότισε ὅλας τὰς ἵνας, ἐθέριε τὸ αἷμα γονιμοπονοῦν πλημμύραν συναισθημάτων.

Μία ἐποχὴ ἀνέζησε τότε καὶ εἰς τῶν δύο τὴν ἀνάμνησιν.

Τὴν εἶχε ἀπαντήσῃ εἰς ὅλην τὴν λάμψιν τῆς ὠρίμου νεότητός της καὶ τὴν εἶχε ἀγαπήσει, τὴν εἶχε ἀγαπήσει ἐλαττωματικῶς μὲ ὅλην τὴν πλημμύραν τοῦ πάθους τοῦ ἐναποταμιευμένου εἰς τὴν θερμὴν του καρδίας ἐπὶ ὀλόκληρον νεότητά. Ὅλη ἡ ὑπαρξὶς του ὀρηκτικῶς, χωρὶς σκέψιν, ἐκραιμάσθη τότε εἰς τὴν ἀγάπην του καὶ ἤνοιξε ἐξ ὅλου τοῦ ἀτόμου του ἐν αἰσθημα παράφορον, ἕνας ἔρωσ ἡρωϊκὸς τοῦ ὁποῖου ἡ ἀπειρία, ἡ ἀυταπάρνησις, ἡ παραφροσύνη καὶ τόρα ἀκόμη τοῦ ἔκαμε ἰλιγγον, τοῦ ἐπροξενούσε θαυμασμόν.

Ἦτο ὡς μία ἐκδήλωσις τῆς ὑστερικής του φύσεως τῆς νοσηρῶς εὐαισθητοῦ ὁ ἔρωσ αὐτὸς καὶ συνεκέντρωσε ὅλον του τὸν νοῦν καὶ τοῦ ἀπερρόφησε τὰς σκέψεις ὅλας καὶ τὸν ἔριψε ἀμέσως εἰς ζωὴν νέαν ὄνειροπολήσεων, εἰς ζωὴν ξένην.

Τὸν ἠγάπησε καὶ ἐκείνη μὲ ὄλην τὴν σταθερότητα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἰσορροπημένης φύσεώς της, καὶ ἐν λησμοσύνῃ τοῦ κόσμου ἔσυραν τὸ ἰδανικὸν ὄνειρόν των, τὴν συνένωσιν τῶν ἀγνῶν ψυχῶν των ἐπὶ ἑτῆ ἐν μέθῃ εὐτυχίας μέχρι τοῦ μοιραίου τοῦ ἀναποτρέπτου χωρισμοῦ ὅστις τοὺς ἐπεβλήθη.

Τοῦ ἐδώρησε ὅλα ἐκτὸς τοῦ σώματός της, τὸ ὅποιον ἐπροόσπισε πάντοτε ἀπὸ τοὺς ὠκεανούς της θέρμης του καὶ ἀπὸ τὰς καταιγίδας τῶν πόθων του, ἀπὸ τὰς πλουσίας ὀρμάς της ἀώρου τοῦ ἡλικίας, διασώζουσα ἀλόωθτον τὸ ἰδεώδες καὶ ἀγνόν τοῦ αἰσθηματός των.

Καὶ τότε ἀκόμη ἐκείνη ἐνθυμεῖτο μὲ θρίαμβον τὸν ἡρωϊσμόν της πρὸ τῶν δακρύων ἐκείνων, πρὸ τῶν παρακλήσεων, πρὸ τῶν ὀρμῶν, καὶ τὰς θερμὰς μάχας τὰς ὁποίας ἐνῆκα τὴν νύκτα ἐν τῇ κλινῇ της πρὸ τῶν ἐξγέρσεων τῆς ἰδικῆς της σαρκὸς τῆς ἀγαπώσης καὶ ἐπιθυμούσης καὶ τὰ κύματα τὰ μεταδοτικὰ τῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ ὁποῖαι συνεκλόνηζαν καὶ τῶν δύο τὰ σώματα καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἀντίστασις της ἡ σκληρὰ τῆς ἐξήγειρε ὑπερηφάνειαν.

Ἄλλ' ὁ γέρον καθρέπτει ὁ ἀπέναντι τοῦ παραθύρου μὲ τὰς αὐλακώσεις τὰς ριγηλάς τοῦ παγωμένου, τοῦ καταπίπτοντος ὕδατος τοῦ ἀντεκατόπτρισε τότε τὴν μορφήν της μὲ τὰς ρυτίδας καὶ τὸ κιτρινωλευκὸν τῆς κόμης καὶ ἐνεδύθη μὲ πάγον ὄλη ἡ χαρὰ τοῦ παρελθόντος, ὄλη ἡ ἀναπόλησις τοῦ παραδειγματικοῦ, τοῦ ὑπερηφάνου καὶ ἡρωϊκοῦ ἔρωτος, τὸν ὅποιον διετῆρει θαμνένον ὡς θησαυρὸν εἰς τὴν καρδίαν της...

Καὶ οἱ δύο εἶχον γηράσει. Ἐκεῖνος διετῆρει ἀκόμη ἔχνη ἀκμῆς, ἀλλ' ἐπιπτε ἡ χιών ἀραιὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἰδικῆς του κόμης καὶ ἡ κοίπωση ἡ ἐγκαινιάζουσα τὸ γῆρας ἤρχιζεν ἤδη γωνίαν πρὸς γωνίαν νὰ διαφειλονικῆ τὸ πρόσωπόν του. Καὶ εἰς τὸ ὠμόν φῶς τοῦ παραθύρου τότε ἐν τῇ ὀνῃ τῶν ἀναμνήσεων ἐπερίμενε ἐκεῖνος ἀγωνιωδῶς ἐν αἴσθημα στοργῆς καὶ ἀγάπης νὰ πλημμυρῆσῃ πάλιν τὴν καρδίαν του, μίαν ἐκφύλις τοῦ παλαιῦ των μεγάλου ἔρωτος.

Ἡθέλησε καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρά της τρυφερῶς καὶ προσεπάθησε νὰ ἐνθυμηθῆ μὲ συγκίνησιν τὸ ὑποκοριστικὸν ὄνομα μὲ τὸ ὅποιον τὴν ἐκάλει πάντοτε καὶ τὰ χεῖλη του ἠνοιχθησαν καὶ πάλιν ἀσυνειδήτως εἰς τὰς δύο θωπευτικὰς συλλαβάς τὰς τὸσον προσφιλεῖς :

— Νίνα.

Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ παραθύρου αἴφνης ἀνεστήθη ἐκ τῶν νεφῶν ὁ ἥλιος καὶ ἔχυσε ἕνα ριγηλὸν μειδίωμα εἰς τὸ γῆρας ὄλου τοῦ ὀματίου καὶ ἤναψε ὀλίγην θέρμην εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀντικειμένων. Ἐξω ἡ ἐξοχὴ φαιδρυνθεῖσα ἔρριψε μίαν ἐνθάρρυνσιν ζωῆς, μίαν πνοὴν νεότητος.

Καὶ τότε εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἡλίου ἠσθάνθη πλέον καθαρά, ἐπισημένους, μίαν ὑπόκωφον κλόνησιν εἰς τὸ στήθος του καὶ ἡ χεῖρ του δὲν τὸν ὑπέκρουσε πλέον καὶ ἀφῆκε τὴν χεῖρά της.

Ὁ ἀήρ τοῦ ὀματίου ἐγινε τότε ἀγωνιωδῶς διὰ τὴν ψυχὴν του, καὶ ἐκείνη δὲ τὸν ἀνέπνευσε δυσσίωνον.

— Πῶς αἰσθάνομαι τώρα τὴ ζωὴν ὑπερήφανη νὰ μοῦ γαμίζῃ ὅλα μου τὰ στήθη. Πόσο καλὰ ποῦ ἔκαμες νὰ ἔλθῃς, Γεώργιε, νύκτα ἀπὸ

τόσα τόσα χρόνια. Τίποτα δὲν ἐλησμόνησες τίποτα, ναι ἐγὼ τίποτε δὲν ἐλησμόνησα καὶ ἡ καρδία, ἡ ζέσις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ζῆ στὰ στήθη μας πάντα. Ἐλα νὰ σοῦ δώσω ἕνα φιλὶ ἐκεῖ κοντὰ στὰ μάτια ὅπως ἄλλοτε, ἕνα φιλὶ ἀδελφικό.

Ὁ ἥλιος ἔρριψε μίαν ἀκτῖνα εἰρωνικὴν ἐπὶ τῆς κόμης της καὶ τὸ κίτρινον ἐχρύσισε δυσειδέστερον ἐπὶ τοῦ λευκοῦ.

Καὶ ἡ ἐπανάστασις συνεκλόνηζε ἐντοσοῦτω τὰ στήθη ἐκείνου καὶ ἐπιπτον εἰς τὴν ὀνῃν αἱ ἀναμνήσεις αἱ καλαὶ καὶ πρώτην φορὰν ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ χωρισμοῦ τὸ ὄνειρόν του, ὄλη του ἡ ψύχωση παρελύετο καὶ κάτι τι ἐξήλειφετο εἰς τὰ στήθη του.

Διατὶ λοιπὸν εἶχεν ἔλθει; Ἐν δυσάρεστον αἴσθημα ὡς λείψανον παλαιῶν ἐκδικήσεων, ἀγαναστήσεων σαρκὸς ἐγείρετο ἀπειλητικὸν εἰς τὴν ψυχὴν του.

Στενοχωρία, κάποιος ἀποπνιγμὸς πένθους ἀναδιδομένου ἐξ ὄλου τοῦ νεκροῦ χειμερινοῦ ὀματίου, ἐκ τῆς γυναικὸς, ἐκ τῶν ὑψηλῶν ζωγραφιῶν τὸν κατελάμβανε.

Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐστράφησαν πρὸς τὴν θύραν. Εἶχε καθαρὰν τότε τὴν συνειδήσιν μετανόιας διότι εἶχεν ἔλθει, διότι εἶχε ταραξεί τὴν σιωπὴν καὶ εὐτυχὴ κόνιν τοῦ παρελθόντος.

Ὅστε στιγμὴν μέχρι τοῦδε εἰς τὰ ἐρείπια τῆς καλλονῆς της ὑπὸ τὸν πάγον τῆς κόμης δὲν ἔλαβε τὴν ὀπτασίαν τῆς γυναικὸς τῆς ἄλλοτε, τῆς παλλομένης μὲ τὴν ζωὴν τῶν ἐμφύχων ρωθῶνων, μὲ τὸ πάθος τῶν ἀνοιγμένων ὀφθαλμῶν, μὲ τὸν ἠλεκτρισμὸν τῶν αἰφνιδίων κυμάτων αἵματος εἰς τὰς παρειάς, τῆς γυναικὸς τὴν ὁποῖαν ἐπεθύμησε καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀνόητος, ἡ σκληρὰ καὶ ψυχραῖμος ἄρνησις τοῦ ἀνῆγειρε τότε ὠκεανούς ἀγανακτήσεως.

Καὶ ἐσκέπτετο τότε ἐμπρὸς εἰς τὸ ἐρείπιον ἐκεῖνο μὲ τὴν ἀηδῆ κόμην καὶ τὰς συσσωρεύσεις τῶν ρυτίδων τὴν ἀπολεσθεῖσαν καλλονὴν, τὴν ὁποῖαν ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ, καὶ κάτι τι σκληρὸν, κάτι τι ἄγριον αἴσθημα μίσους ἀνεπτύσσεται ἐντὸς του.

Δι' αὐτὸ ἀπέσυρε τὴν χεῖρά του καὶ ἐκάθησε ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἐνῶ ἡ Νίνα τὸν παρετῆρει καὶ ἀνεγίνωσκε ὅπως ἄλλοτε εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἦτο ἐπὶ τόσα ἄλλοτε ἔτη κτήμᾶ της.

Ἄλλὰ ὁ ἥλιος ἀπηλευθερώθη περισσότερον τῶν νεφῶν καὶ ἔρριψε μίαν φρικίαν ζωῆς εἰς τὸ ὀματίον καὶ ἐνδυνάμωσε τὴν χροιάν τῶν ἐπίπλων καὶ ἀπὸ τὰς ἔξωθεν χιόνας ἤρχετο ζωντανὴ ἀνταύγεια ἐπὶ τῶν ρυτίδων τῆς γυναικὸς.

Καὶ τότε ἡ ἀποθυμία τοῦ παρελθόντος, ὁ ἀναλογισμὸς τὸσου ἀπολεσθέντος αἰσθηματος, τὸσης νεανικῆς δυνάμεως διασπαρείσης ἀνωφελῶς χάριν τῆς γυναικὸς ἐκείνης τῆς ἰσορροπημένης καὶ ψυχρᾶς ἐξηγέρθησαν φουσῶντα ἐπαναστάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ του.

Καὶ πρὸ τῶν ἐκπλήκτων καὶ μαντευόντων ὀφθαλμῶν της λησμονῶν αἰφνιδίως τὴν ἐπίσκεψιν φίλου του, ἐπίσκεψιν τινὰ ἡπίαν καὶ παρηγορητικὴν, τὴν ὁποῖαν ἐπροτίθετο νὰ κάμῃ, ἔλαβε τότε ἀκατανίκητον

ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ἐκδικηθῆ, νὰ τῆς ρίψῃ ὅλον τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἐκδίκησιν τὴν ὁποίαν ἐκλείειν εἰς τὴν ψυχὴν του.

Καὶ ἀπώθων τὰς χεῖράς της καὶ ἀτενίζων τὴν αἰωνίαν νεότητητα τοῦ ἡλίου, ἡ ὁποία εἰσῆρχετο ἐκ τοῦ παροθύρου, ἤρχισε μὲ χεῖμαρρον λεξέων ἐνῶ ἐκείνης ἠνοήγοντο οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπληροῦντο μὲ ἄλγος.

Καὶ ἐχύθησαν τότε ἐκ τῆς καρδίας του εἰς τὸ νεκρωμένον δωματίον ὅλοι οἱ πνιγμένοι πόθοι, ὅλη ἡ συσσωρευμένη ἀπογοήτευσις, ὅλαι αἱ παρελθούσαι ἐπιθυμίαι καὶ ἡ γεννωμένη τὴν ἀγανάκτησις καὶ τὸ μῖσος :

— Ὅχι ἀδιαφορίαν, μονάχα μῖσος ἤμπορῶ νὰ αἰσθάνωμαι, Νίνα. Σοῦ φαίνεται παράξενο αὐτό; Δὲν καταλαβαίνει λοιπὸν ὅτι ἀγάπη σὰν τὴν δική σου συγκρινομένη μὲ τὴν δική μου ἀγάπη μόνον μῖσος ἤμπορεῖ νὰ γονιμοποιήσῃ; Ὅχι ἄς πῆσῃ τὸ τυφλοπᾶνι ἀπὸ τὰ μάτια σου. Θέλω νὰ σὲ κάμω νὰ ἴδῃς μέσα σου καὶ ἐγὼ τόσο. Δὲν ξεύρω, αὐτὴ τῆ στιγμή ὅταν σὲ εἶδα ἐσθύστηκα ἢ εὐγνωμοσύνη, ἐσθύστηκα τὸ γλυκὸ ὄνειρο τοῦ ἔρωτός μου. Σοῦ χρωστῶ μῖσος διότι δὲν ἤξεύρεις νὰ μὲ ἀγαπήσῃς, διότι στοὺς θησαυροὺς τοῦ πάθους τοὺς ὁποίους ἐσκορποῦσα στὰ πόδια σου ἀνταποκρίνουσιν σὺ μὲ τὴν ψυχρότητα τῆς σαρκός σου καὶ μὲ τὸν ἐγωϊσμὸν τοῦ ἰδανισμοῦ σου. Ναι, ἴσως δὲν τὸ ἐνόησας ποτὲ πόσον ἐπληρῆ, πόσον ἐγωϊστρία ἐφάνῃς μ' ἐμένα. Μοῦ ἐκάρφωσας τὴ ζωὴ μου ὁλόκληρη σὲ ἓνα αἶσθημα ἀνίκανο χωρὶς καρπούς καὶ χωρὶς κοινωνία μὲ τὸ ἄπειρο. Μὲ κατεδίκασας σὲ ἓνα αἰώνιο κενὸ ὄνειρο ἠδονῆς ἀκορέστου, μὲ ἓνα μαρτύριο νυκτερινὸ εἰς τὸ ὁποῖον ἔβλεπα τὴ σάρκα σου τὴ ἀνίκητη, τὴν ἀγκαλιά σου τὴν ἀπρόσιτη. Σὲ ὅποιον ἔρωτα, ἂν ὄχι εἰς τὸν ἰδικόν μου, ἤξιζε ἢ ἀνταμοιβῆ τοῦ ὑψίστου ἐναγκαλισμοῦ, τοῦ παραληρησμοῦ καὶ τοῦ μηδενισμοῦ τῶν αἰσθήσεων μέσα στὴ μεγάλη συνένωσι τῶν σωμάτων.

Ἐκείνη τυφλωμένη ἀκόμη μὲ τὴν ἀνησυχίαν τίποτε ἀρίστον δὲν ἀντελαμβάνετο ἢ μόνον τὴν δύναμιν τοῦ πάθους τὸ ὁποῖον ἐπλημμύρει τοὺς λόγους του. Καὶ ἀναίσθητος ὡς γυνὴ ἠθέλησε νὰ λάβῃ πάλιν τὴν χεῖρά του νὰ τὸν βωθάνῃ ὡς ἄλλοτε μὲ μίαν θωπεϊάν. Ὁ καθρέπτης τότε ἀπέδωκε καθαρώτερα τὴν μικτὴν διαυγὴ κόμην της καὶ τὴν κύρτωσιν τοῦ ἀναστήματός του.

Καὶ τὴν ἀπώθησε ἐκείνος βαρβάρως.

— Νομίζεις λοιπὸν ὅτι ἤμποροῦσα νὰ ἀγαπήσω ἐγὼ καὶ νὰ εὐτυχίσω μὲ μίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐνστικτοῦ τῆς παραγωγῆς μόνον ἐγωϊσμὸς εἶχε κρυμμένον, μία γυναῖκα παγωμένη, μίαν γυναῖκα μὲ ὄνειρα ἄκαρπα, ἠσυχον, μὲ ἰδανικὸ στερρότητα; Εἶσαι ξένη, ξένη γιὰ μὲ ξένη, γιὰτὶ δὲν ἐγνώρισα τὸ σῶμα, ξένη γιὰτὶ δὲν σὲ αἰσθάνθηκα ποτὲ μέσα εἰς τὴν ἀγκαλιά μου, κολλημένο εἰς τὸ στήθος μου τὸ δικό σου σῶμα καὶ τίποτε δικό σου δὲν ἐμπῆκε εἰς τοὺς πόρους μου.

Ἐσιώπησε μίαν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀντίκρυσε τὸ ὄραμα τῆς γυναικὸς μὲ τὸ πολὺ αἷμα καὶ μὲ τοὺς ἐμφύχους ρόθωνας κολυμβῶν εἰς νεότητητα, καὶ ἔπειτα ἐξηκολούθησε :

— Δὲν ἠθέλησας νὰ ἀγιάσῃς, νὰ θεοποιήσῃς τὸν ἔρωτά μας. Ὅχι οἱ

ψυχές μας δὲν ἐνώθησαν, διότι οἱ ψυχές ἐνόησαν εἰς τὸ παραλήρημα τῶν σωμάτων, εἰς τὴν ὑπεράνθρωπον στιγμήν τῆς συλλήψεως ὅταν ἡ ὕλη σκορπιέται, ὅταν ἀγκαλιάζεται κάτι τι ἐσωτερικώτερον, κάτι τι μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν ὕλη. Ἐνόμισες ὅτι ἦταν βεβήλωσις γιὰ τὸ σῶμά σου, ὅτι ἦταν κατάπτωσις γιὰ τὸν ἔρωτά μας αὐτὸ τὸ μεγάλο φιλί, ποῦ σοῦ ἐζήτησα. Δὲν ἀγάπησες ἀκριτῶς ἢ μᾶλλον ἀγάπησες μὲ ἐγωϊσμὸ. Ἄν δὲν ἐσυνέβαινε αὐτό, θὰ ἐννοοῦσες πόσο μεγάλος καὶ πόσον ἰδανικὸς θὰ ἦταν ὁ ἐναγκαλισμὸς τὸν ὁποῖον σοῦ ἐζήτησα. Ἡ ἀγάπη ἡ δική μου εἶχε σθῦσει τὸ σῶμά σου ἀπὸ ἐμπροστά μου, τὸ εἶχε θεοποιήσει, τὸ εἶχε κάμει κάτι τι ἄλλο ἀπὸ σάρκα· ἔβλεπα ἐμπροστά μου καὶ ἐσυλλογιζόμουν αὐτὸ ὑψίστον αὐτὸ ἀγαθὸν τῆς ἐνώσεώς μας σὰν κάτι τι σεβαστὸ, μυστηριώδες ποῦ μοῦ ἐπροξενούσε τρόμο ὅσο τρόμο μοῦ ἐπροξενούσε παιδί ἡ θεωρία τοῦ χρυσοῦ ποτηρίου, τὸ ὁποῖον μοῦ ἔβαινε κεκαλυμμένον μὲ τὸ μυστήριον τοῦ πέπλου του γιὰ πρώτην φοράν ὁ ἱερεὺς μπροστὰ εἰς τὴν μεγάλη θύρα τῆ χρυσοῦ ποῦ ἐφεγγαν ἀπὸ μέσα τῆς κανδήλας ἀπάνω σὲ ὅλα τὰ σκυμένα, τὰ ὑποτεταγμένα κεφάλια. Δὲν ἤμποροῦσα νὰ συλλογισθῶ χωρὶς θρησκευτικὸν τρόμον τὴν στιγμήν αὐτὴν γιὰ τὴν ὁποίαν ἔζησα, ἡ ὁποία διὰ τῆς συνεχοῦς σκέψεως εἶχε μεταμορφωθῆ, εἶχε χάσει τὴν ὑλικὴν τῆς ὑπόστασιν, εἶχε μεταβληθῆ εἰς διάστημα χρόνου ἀπεριόριστο εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἦνοιγαν αἱ αἰσθήσεις ὅλαι καὶ θὰ ἄνοιξε ἡ ψυχὴ. Καὶ τὸ μόνον τὸ ὁποῖον εἶχα σὰν καρφωμένο εἰς τὸ μυαλό μου εἶνε ὅτι ἤμποροῦσε καὶ νὰ πεθάνω ἐκείνη τῆ στιγμή, ὅτι ἤμποροῦσε καὶ νὰ μηδενισθῶ σὰν ἀπὸ κεραυνό. Ναι σὰν ἀπὸ κεραυνό. Τὴν ἴδια θρησκευτικὴ ἐντύπωσι τὴν γεμάτην ἀπὸ τρόμον τοῦ θείου πυρός αἰσθανόμενα καὶ γιὰ τὴν κοινωνία τῆς σαρκός σου.

Ἀσθμαίνων, μεταμορφωμένος καὶ νεάζων διεκόπη πάλιν. Ἡ ἐξέγερσις του ἦτο μεγάλη καὶ κάτι τι ἐπαλλε πολὺ ἰσχυρὸν ἐντὸς τοῦ στήθους του εἰς ἓνα ἀνάβρασμα ζωῆς. Ἐκείνην τὴν εἶχε κλονίσει κάπως τὸ βάρος τῶν λόγων του, ὅλη ἡ τρικυμία τοῦ ἀγαλινώτου πάθους καὶ ἠσθάνετο ὅτι τὴν ἐκυρίευσεν ἔξωθεν ἰδέαι νεαί, νεαί σκέψεις.

Ἡ φωνὴ του ἐγαλιναγωγῆθη ὀλίγον, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ ἐνός ἀνακλίντρου.

— Τώρα, ὅταν σὲ εἶδα ἐδῶ μὲ πεθαμένη ἰτὴ γοητεία σου, αἰσθάνθηκα πνιγερὸ ὄλο τὸ αἶσθημα τῆς ἀποθυμίας, τῆς λύσσης μου. Αὐτὸ τὸ φαρμάκι, τὸ ὁποῖον ἐκαρποφόρησε δάκρυα εἰς ὅλη μου τὴ ζωὴ καὶ τὸ ὁποῖον χύνεται τώρα ὡκεανὸς ἀπὸ τὸ μῖσος, αὐτὴ ἡ ἄσβεστη ἢ νεκρωμένη δὴψα τῆς σαρκός σου εἶνε τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τοῦ παγωμένου σου ἰδανικοῦ. Ἐνόμισες λοιπὸν ὅτι θὰ δικαιώσῃς τὸν ἔρωτά μας, ἐνόμισες ὅτι θὰ γείνης μεγαλύτερη ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, ἀπὸ τὸν κόσμον τὸν ἄλλο, καὶ ἠθέλησες νὰ τὴν βιάσῃς τὴν φύσιν, νὰ περιφρονήσῃς τίς κρυφότερες ἐμπνεύσεις τῆς καρδίας σου; Βίε τὸν ἐγωϊσμὸ σου ἐπάτησες ὅλας τῆς ὑποβολῆς τίς ἀνίκητες τῆς σαρκός σου, τῆς σαρκός μου, ὅλα τὰ λόγια τὰ τρελλὰ ποῦ σοῦ ἔλεγε ἡ θέρη τοῦ κροβατιοῦ, ἡ σιγὴ τῆς μοναξιάς, τὸ σκοτάδι καὶ αἱ θωπεΐαι μου καὶ αἱ πνοὴ μου ἢ χλιαρὴ ποῦ ἐπέρνα καὶ ἐγαργάλιζε τὰ αὐτί σου. Τί ἄλλο λοιπὸν τώρα θέλεις νὰ σοῦ ἀποδώσω παρὰ τίς κατάρεις τῆς καρδίας μου, ὅλη τῆς σκορπισθείσης ματαίως ἀφο-

σιώσεως τῆς ζωῆς μου τὴν ἀγανάκτησι, ὅλους τοὺς ἐνωμένους, τοὺς ἐπαναστατικούς πόθους μου, ὅλης τῆς δυνάμεώς μου τῆς παραγωγῆς τὸ ἀνάθεμα; Κλαίει ἀκόμα τὸ ἀπραγματοποίητο ὄνειρό μου μέσα μου, κλαίει ὅλη ἡ δύναμις ἡ ἀχρηστη, ὅλη ἡ πλημμύρα τοῦ πάθους, τὴν ὅποιαν ἐπεριφρόνησες.

»Τώρα μέσα στὰ ἄσπρα σου μαλλιά, μέσα στὴν ἐξασθένεισι τῶν μυῶν σου ἐπνίγηκαν ἀνεπιστρεπτεὶ ὅλα τὰ πλούσια αἰσθήματα τῆς νεότητός σου, ἐστείρεψε ἡ πηγὴ τοῦ ἰδανικοῦ, ἐκόπησαν οἱ φτεροῦδες τῶν ὀνείρων τῶν λευκῶν καὶ στείρων. Δὲν σὲ καταλαμβάνει τώρα καὶ σὲ ἡ ἀπογοήτευσις, δὲν ἀνεβαίνει μία γεῦσι ἀπὸ χολὴ στὸ δικό σου σῶμα γιὰ τὴν ἀνώφελη νεότητα τῆς σαρκός σου, γιὰ τὴ χαμένη ὁρσερότητα τῆς σαρκός σου, γιὰ τὴ σκορπισμένη ἀναισθησία τῆς ἀγκάλης σου;»

»Ἄνοιξε βιαίως τότε τὸ παράθυρον. Ὁ ἥλιος τρελλὸς ἀπὸ ἀκτίνες ἔχυνε ἐρυθρότερος νέον ἀνταύγασμα ζωῆς. Ὅπου ὑπῆρχε πράσινον ἔξω ἀπὸ τὰς χιόνας καὶ τὰ ἀτέρμονα βάθη τοῦ ὀρίζοντος ἔφριττε ὑπὸ τὴν θωπέαν τοῦ φωτός. Ἡ κίνησις ἡ ἤρεμος τῆς φυτικῆς ζωῆς, ἡ λάμψις τοῦ χρώματος ἐσκόρπιζον ἄδηλόν τινα πνοὴν παραγωγόν.

Τὴν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός καὶ τὴν ἔσυρε.

— Νὰ ὁ ἥλιος τώρα μᾶς στέλνει τὴν τελευταία εἰρωνεία γιὰ τὴν ἐπιφρόνησι τῆς ζωῆς, γιὰ τὴν ἀνωφελειά μας. Εἰς τὸ αἰώνιο θυσιαστήριον ὅπου ὁ ἄνθρωπος γίνεται θεὸς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς φύσεως ἐμεῖς δὲν ἐμβήκαμε, ἐπεριφρονήσαμεν τὰ ἄδηλα σπέρματα τὰ ὅποια ἡ μητέρα μας ἡ φύσις μᾶς ἔστειλεν διὰ τοῦ ἀέρος καὶ ἐζήσαμε χωρὶς νὰ γνωρίσουμε τὴ ζωὴ. Τώρα εἰς τὸν τάφον εἰς τὸ ὅποιον θὰ φέρῃς τὴν νεκρῆν, τὴ μαραμμένην μας παρθενίαν, ὅλες τὶς στυμμένες φρικιάσεις τῆς σαρκός μας, αὐτὸ τὸ τελευταῖον τραγοῦδι ἀπὸ φῶς καὶ ἀπὸ πρασινάδα θὰ μᾶς ἀκολουθῇ περιπαιχτικὸν ὡς ἡ τελευταία συντροφιά.

— Ἄλλὰ γιατί ἤρθες λοιπόν, γιατί ἤλθες νὰ μοῦ σθύσης τὴν ἀπάτην αὐτὴ τῆς εὐτυχίας, ἡ ὅποια μοῦ ἐγέμιζε μὲ ζωὴν τὴν ἄπειρον ἐρημίαν μου;

Καὶ ἐκεῖνος τότε ὑπόφερε ἀπὸ ἕνα γέλιο πολὺ σκληρὸ καὶ πολὺ ἄγριο, τὸ ὅποιον τοῦ συνέσπασε τοὺς προσωπικούς μῦς.

— Τὴν ἐρημίαν σου; Μήπως δὲν ἔχω ἐγὼ ἐρημίαν καὶ ἀπελπισίαν, μήπως δὲν θὰ πεθάνω ἔρημος; Δὲν ἠθέλησες σὺ νὰ ἔχῃς συνέχεια τῆς ζωῆς μου. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε τὸ μεγαλύτερον βασανιστήριον εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ ἔρωτός μου μὲ τοὺς θησαυρούς τῆς δυνάμεως, τοὺς ὅποιους ἐκρατοῦσα γιὰ σὲ, ὀνειρευόμενα ὡς σὲ ἕνα καρπὸ ὑπέρτερον, ἕνα παιδί τοῦ αἰσθηματός μας, ἕνα ἄνθος τοῦ ἔρωτός μας σὲ δύο μαγουλάκια ὁρσερὰ, σὲ ἕνα πλασματάκι αἰθέριον, τὸ ὅποιον θὰ ἐκλεφτε τὶς χάρες σου, θὰ ἐσυνέχιζε τώρα τὴν καλλονὴν σου, θὰ αἰσθητοποιοῦσε τὴ μεγάλην ἁρμονίαν τῶν δύο καρδιῶν μας. Ναι μοῦ ἐφαίνονταν ὅτι μὲ σὲ μονάχα ἦταν γραμμένο, ὅτι σὺ ἐμελλες νὰ διαιωῖσῃς ἀντάξια τὴ φυλὴν μου, νὰ μὲ κάμῃς πατέρα. Καὶ τὸ ἄγνόν ἐκεῖνο φιλί τοῦ παροξυσμοῦ, ὁ σπασμὸς αὐτὸς ὁ ἀνυπολόγιστος τοῦ μυστηρίου, τὸν ὅποιον θὰ μοῦ ἐχάριζε τὸ ἄχραντο, τὸ λατρευτὸν σου σῶμα, τὸ αἰσθανόμενον, τὸ ἔδλεπα ὡς μία

ἄγρια μητρότητα ἰδική σου ἡ ὅποια θὰ διαιώνιζε τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν εὐτυχίαν μας. Ὅχι εἶνε ἀδύνατον νὰ σὲ ἴδω χωρὶς φρίκην, χωρὶς πλημμύρα ἀπὸ αἰσθήματα ἄγρια τὰ ὅποια φοβοῦμαι, γιὰ τὰ ὅποια φεύγω. Σὲ μισῶ καὶ ἀδύνατον πλέον νὰ τὸ κρύψω. Ἡ ἀγάπη μου ἡ μεγάλη μόνον σὲ μῖσος μέγα ἠμποροῦσε νὰ γυρίσῃ καὶ ἡ ἀδιαφορία ἦταν ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ δύο προσώπων τῶν ὁποίων οἱ ψυχῆς ἐνώθησαν ἀκόρεστες.

Καὶ ἔφυγε. Ἀπὸ τὴν θύραν τῆς ἔφριψε ἕνα βλέμμα ξένο, ἕνα βλέμμα τὸ ὅποιον δὲν τοῦ ἐγνώριζε ποτὲ, μὲ ἀγριότητα καὶ μὲ πάγον.

Καὶ ἔμεινε μόνη καὶ ἔρημος καὶ πρώτην φοράν ἠσθάνθη ὅτι ὁ κόσμος τριγύρω τῆς ἦτο νεκρὸς, ὅτι ἦτο ὅλη νεκρὰ καὶ ὅτι ὁ ἥλιος δὲν θὰ ἀνέτελε πλέον δι' αὐτήν, ἥλιος χαρᾶς, καὶ ὅτι εἰς τὴν θύραν ἔκρουε μαζὶ μὲ τὸν ἔλεγχον καὶ ὁ θάνατος.

Ν. Ἐπισκοπόπουλος

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

ΥΠΟ Ι. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Τώρα ἡ χαρὰ μου ξεψυχᾷ κ' ἡ νύχτα φτάνει
κι' ἀπλώνει τὰ φτεροῦγια τῆς νὰ μὲ θερμάνῃ...
Ἦ σφιχταγκάλισμα πικρὸ, μαῦρο καὶ ξένο,
ἔλα καὶ λαχταρῶ γιὰ σὲ καὶ σὲ προσμένω!

Κάθε δροσάτην χαραυγὴν κι' ἄλικη δύση
τὰ παραθύρια μου κλειστὰ, βουδὰ θ' ἀφήσῃ·
κ' ἡ μέρα ἂν χαίρεται τρελὴν κι' ἂν παραδέρνη
ἔς τὸν τάφον θὰ μὲ προδοῖ καὶ θὰ μὲ σέρνη.

Θυμᾶσαι ποῦ ταξείδευες, ψυχὴν καὶ ζουσες,
μὲ χίλιες παίζοντας ψυχῆς χαμογελοῦσες;
κι' ἂν ὕπνος σ' ἐπαίρνε, δειλὴν κι' ἀποσταμένην,
ξυπνοῦσες πάντα ἔς ἀγκαλιὰν ἀγαπημένην.

Σὰν τὴν ἀγάπην σου γλαρὴν καὶ μυροφόρα
τ' ἀλλόξανθά τῆς ἀπλώνεν ἐμπρός σου δῶρα
ἢ ἀνοιξὴν καὶ σοῦδινε, καλὴν παρθένα,
τὰ χεῖλια καὶ τὰ στῆθια τῆς τὰ μεστωμένα

Μὰ σὺ πετῶντας μὲ τὸ ἠλιόχαρό σου ταῖρι
σὲ τρίσβαθες σπλιλιές, κουφάλες νὰ σὲ φέρη
ζητοῦσες, καὶ κρυφὰ νὰ σμιξῆς τὸ φιλί σου,
ψυχὴν, ε' ἀθώρητες θωριές τοῦ παραδείσου.

Ἄλοι! μ' ὅσα κι' ἂν ἔδενες τὴν κόρην μάγια,
μ' ἀνάκουστα κι' ἂν θέλησες, οὐράνια κι' ἄγια
τραγοῦδια τὴ φτωχὴν καρδιά τῆς νὰ μεθύσης,
δόλια ψυχὴν, ἔς τὸ δάκρυ σου τώρα θὰ σβήσης.

Καὶ θ' ἀπομείνης, ὄρφανὸν, ξερὸν κλωνάρι,
χαρὰ ἔς τ' ἀστραποπέλεκτο, ποῦ θὰ σὲ πάρῃ,
πρὶν εὖρης πάλι τὴν αὐγὴν, τὴν ὄρια δύση
μὲ τὰ διαμάντια τῆς δροσιᾶς νὰ σὲ ποτίσῃ!

×

Παίρνω τὸ δρόμο ποῦ ψηλά, ψηλά ἀνεβαίνει
τῆ βρῦση ναῦρω τὴν παλιὰ καὶ στοιχειωμένη,
ἐκεῖ ποῦ ἡ λύπη κ' ἡ χαρὰ πάει νὰ γιομίσῃ
κάτου ἀπ' ἀνθοῦσα μυγδαλιὰ καὶ κυπαρίσσι.

Καιροὺς ἀφοῦ τὰ χαίδενα μὲς τὰ δνειρά μου
τὰ μάτια ἐκεῖ μοῦ γέλασαν κ' ἤρθαν κοντά μου·
καὶ τώρα ἂν τρέψω νὰ σταθῶ καὶ νὰ ρωτήσω,
χάρος φαντάζει ὁ ἴσκιος μου νὰ γύρω πίσω!

"ὦ, νὰ, ἀπὸ πέρα ροβολοῦν χεροπιασμένες
μὲ στάμνες ἀνθοστέφανες, λευκὲς παρθένες!
Τάχα ξανοίγω ἔς τὸ χορὸν καὶ τὴν καλὴν μου;
'Ἄλλου θ' ἀγάπησεν, ὦϊμὲ καὶ τρισαλλοὶ μου!

Κι' ἄλλες ἔς τὰ μαῦρα, τῆς ζωῆς θλιμμένες χῆρες,
μ' ἐλπίδες ἀνευλόγητες κ' ἐλπίδες στεῖρες
γυρνοῦν μονάχες. "ὦ χαρὰ μου, ἂν εἶν' ἐκείνη
γιὰ μένα ποῦ νεκροφορᾷ καὶ κλαίει καὶ σθῆναι!

×

Παίρνω τὸ δρόμο γιὰ νὰ βγῶ ἔς τὸ ρημοκλῆσι,
ποῦ ἡ εὐλαβητικὴ μου πάει νὰ προσκυνήσῃ·
ἐκεῖ νὰ φέρῃ κάθε μιὰ τ' ἀγνό της τάμα
κόρες χλωμὲς καὶ πρόσχαρες κινοῦν ἀντάμα.

Κ' ἡ μιὰ τὸν πόθο της, εὐωδιαστὸ λιβάρι,
τάζει, κι' ἄλλη μὲ δεντρολίβανο στεφάνι
τὴν πεθαμένη ἀγάπῃ της νὰ θάψῃ τάζει.
Μὰ 'κείνη τάχα ποῦ πετάει κι' ἀναγαλλιάζει

'Ἡ κόρη, ἀδάκρυτη ψυχὴ καὶ πλανεμένη;
Κάπου χαρὲς κορφολογάει κι' ἀγάπες δένει
μὲ χρυσοφτέρωτα πουλιὰ, ξανθὰ μελίσσια
ἔς τῶν κάμπων τ' ἀνεχόρταγα κι' ἀγρία μεθύσια!

"ὦ, ἄς ἦταν, μόνη κι' ὄρφανὴ, χαροκαμένη
παρθένα, ρασοφόρετη ν' ἀργοπροβαίνῃ
μὲ μιὰ τρανὴ ἔς τὰ χέρια της λαμπάδα μαύρη,
γλύκα ἔς τὸν πόνο της στερνὴν ἔδω γιὰ ναῦρη!

Κ' ἔδω ριγγμένα τρίματα, πόσειρε ἡ μοῖρα
σὰν ἀκρογιάλι ἀπόξενο, ἔς τὴν ἄγια θύρα,

μὲ γόνατα σμιχτὰ κι' ἀχνοδεμένα χέρια
νὰ ἰδοῦμε δλόφαντα κ' οἱ δυὸ τὰ θεῖα λιμέρια.

'Εκεῖ ποῦ ξύπνησα, χαρὰ, κ' ἐγὼ μιὰ μέρα
μαζί σου ἀπ' ἀγρία συννεφιά βγαλμένος πέρα,
χαρὰ, ποῦ πλάνοι ψίθυροι μιλοῦν γιὰ σένα
καὶ μῦρα τρέχουν μυστικὰ καὶ λιγωμένα!

×

Μέσα ἔς τῆς νύχτας τὴν ἀξύπνητη γαλήνη,
ποῦ βόσκει ὁ πόνος ἀφαντος, βουβοὶ κ' οἱ θρηνοὶ,
κάποιο βαθὺ ἀντιλαλητὸ μ' ἀποζητάει
καὶ κάποιος ἴσκιος μὲ καλεῖ κ' ἐμπρὸς μου πάει.

-Σέρνω τὸ βῆμα μου τρελὸ μὲς τὸ σκοτάδι,
κοντὰ ἔς τὸ μαῦρο μῆνυμα καὶ ἔς τὸ σημάδι·
ὦ, νὰ, τὸ πέλαγο γιὰ μένα ποῦ μονγκρίζει
καὶ νὰ τὸ σύννεφο ψηλά ποῦ φοβερίζει!

Λάμια, κατάρα μακριὰ, δική μου στάσου!
Στάσου καὶ πᾶρε με ἀπαλὰ ἔς τὴν ἀγκαλιὰ σου
πέρα κι' ἀπὸ τὸ θάνατο κι' ἀπὸ τὸν πόνο,
τὸ κύμα καὶ τὸ σύννεφο νὰ βλέπω μόνο!

'Σ ἕναν ἀπάρθενο γιालὸ, πανέρμον βράχο
ἐκεῖ ἀνεμόδαρτη φωλιὰ κ' αἰώνια νάχω,
κι' ἀπὸ τὸ ταῖρι μου χωρὶς καὶ τὰ φιλιὰ του
κι' ἀπ' τὸ κρεβάτι τ' ἄμοιρο ἔς τὴν ὄρφανιά του!

×

Τώρα ἡ χαρὰ μου ξεψυχάει κ' ἡ νύχτα φτάνει...
"ὦ, ἐσένα, Πόνε μου, ἀγαπῶ, στερνὸν λιμάνι!
κι' ἂν κάτι ἀκόμ' ἀφάνταστο γυρεύω, ὦ γόοι!
κλᾶμα σὰν πέλαγο βαθὺ καὶ μυρολοῖ.

Τώρα τ' ἀνήμερο πουλὶ πετάει καὶ πάει
—νεκρὴ ἔς τὰ νύχια τὴν ἀγάπῃ μου κρατάει—
κι' ἂν δείχνει ὁ δρόμος του ἀφταστος μὲς τὸν αἰθέρα,
ἄς ἦταν τώρα νὰ πετῶ μαζί του πέρα!

'Αθήνα Γενάρης 1900

I. Βλαχογιάννης

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ★ΥΠΟ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Ποτέ τὸ παγκόσμιον λεξικὸν δὲν ἐφάνη τόσον στενοχωρημένον, ὅσον εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τοῦ αἰῶνος, τὸν ὅποιον χειραγωγεῖ εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τὰ ὑψηλῆς τῆς μεγάλης πύλης τῆς Ἐκθέσεως τὸ ἐράσμιον γυναικεῖον πλάσμα τῆς Πόλεως τῶν Παρισίων. Ἡ ἔκφρασις ἐγίνεν ἀγωνιώδης καὶ ἀσθμαίνουσα. Αἱ λέξεις τοῦ θαυμασμοῦ, τοῦ μεγαλείου, τῆς καταπληξέως καὶ τοῦ ἰλιγγίου, ὅλα τὰ πτωχὰ σύμβολα τοῦ ὕψους καὶ τοῦ βάθους καὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ὄγκου νομίζει κανεὶς, ὅτι ἐκλήθησαν εἰς ἐπιστράτευσιν ραγδαίαν καὶ διατρέχουν τὸν κόσμον μὲ ταχύτητα ἰλιγγιώδη, εἰς μίαν δόνησιν νευρικὴν τοῦ τηλεγραφικοῦ πλέγματος, εἰς μίαν παραφροσύνην τοῦ ἐντύπου χάρτου, εἰς μίαν σύνθεσιν πρωτοφανοῦς βαθυλωνίας. Ὅ,τι ἀπεταμιεύθη ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους εἰς τὸ λεξικὸν τῆς γῆς, ἀπὸ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν κατάπληξιν τῶν γενεῶν, ἐκλήθη διὰ μίαν στιγμὴν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ εἰς μίαν στιγμὴν ἐξαντλεῖται καὶ ὠχρῶ καὶ φαίνεται ἀνεπαρκὲς καὶ πτωχὸν διὰ τὴν ἐκφράσιν μίαν ψυχικὴν κατάστασιν, τὴν ὅποιαν γεννᾷ τὸ ἀντικρυσμα τῆς μεγάλης συνθέσεως τῆς ζωῆς, τὴν ὅποιαν συνέπλεξαν οἱ λαοὶ παρὰ τὸν Σηκουάνα.

Καὶ τὴν πτωχείαν αὐτὴν καὶ τὴν ἐξαντλήσιν τοῦ λεξικοῦ, τὴν αἰσθάνομαι αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς γενικῆς νευρικότητος, ὅταν ἀναζητῶ ἓνα ὄνομα διὰ τὴν σύνθεσιν αὐτὴν τὴν ἀσύλληπτον. Καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην, ἐκτείνων τὸ ἐπιθετικὸν εἰς ὅλην τὴν ἐλαστικότητά, τὴν ὀνομάσω τὴν σύνθεσιν αὐτὴν «τερατώδη». Ἀπὸ τὸν γάμον ὄλων τῶν ἀντιθέσεων, ἀπὸ τὸν ἐναγκαλισμὸν ὄλων τῶν ἐναντιοτήτων, ἀπὸ τὴν ἀσφυκτικὴν συμπύκνωσιν ὄλων τῶν στοιχείων τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀσθενείας, ἀπὸ τὴν μίξιν τῶν αἱμάτων ὄλων τῶν λαῶν, ἀπὸ τὸ ἀμάλγαμα ὄλων τῶν ἀπειρώς μεγάλων καὶ ὄλων τῶν ἀπειρώς μικρῶν, ἀπὸ τὴν φυλάκισιν εἰς ἓνα κλωθὸν ἀπίστευτον ὄλων τῶν θηρίων τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς κινήσεως καὶ τοῦ ὄνειρου, ἀπὸ τὴν ζέσιν ὄλων τῶν στοιχείων ἑνὸς κόσμου εἰς τὴν στενόχωρον χύτραν μιᾶς πόλεως, ἀπὸ τὴν γονιμοποίησιν τὴν ὑπερφυσικὴν καὶ τὴν σύλληψιν τὴν τιτάνειον μέσα εἰς τὴν λεκάνην τῆς μεγάλης ἐρωτομανοῦς, τῆς αἰωνίας πόλεως τὴν ὅποιαν ἐσυμβόλισεν εἰς ἓνα ἐράσμιον γυναικεῖον πλάσμα ἢ σμίλην τοῦ Μωροῦ Βωπιε, ἐγεννήθη τὸ κολοσσαῖον Τέρας, τὸ ἀπλωθὲν εἰς παράφορον προσκύνημα ἐπάνω ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα. Καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἀγωνία τοῦ πλήθους, τὸ ὅποιον σήμερον ὡς ἀπὸ ἓνα ἰσχυρώτατον μαγνήτην σύρεται πρὸς τὸ κολοσσαῖον θέαμα, ἀπὸ κάθε γωνίαν τοῦ πλανήτου, ὁμοιάζει μὲ τὰς ἀγωνίας ποῦ γεννᾷ ἡ δίψα τοῦ ὑπερφυσικοῦ καὶ τοῦ τερατώδους, καὶ δι' αὐτὸ ὑπάρχειν ἀκόμη, ὡς παράδοξοι ἐξαιρέσεις, ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ ὀλίγοι ἐκκεντρικοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι παρακάμπτοντες τὴν μεγάλην βακχεῖαν, μεταβαίνουν ἀτάραχοι εἰς μίαν ἀκτὴν τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Ἰταλίας ἢ εἰς μίαν κορυφὴν τῶν Ἀλπεων ἢ τῶν Ἀπεννίνων

των διὰ τὴν βυθισθῶν εἰς τὴν ἐνατένισιν τῶν ὠραίων καὶ ἀπαλῶν ἀρμονιῶν τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς. Εἶνε οἱ ὄνειροπόλοι, οἱ φονεύσαντες τὴν περιέργειαν καὶ ἐξορίσαντες τὴν πολυπραγμοσύνην ἀπὸ τὴν ψυχὴν των.

Οἱ τελετάρχαι τῆς μεγάλης πανηγύρεως, μὲ τὴν ὅποιαν τελειῶνε ἓνας αἰὼν καὶ ἀρχίζει ἓνας ἄλλος, μιᾶς πανηγύρεως ἥτις εἶνε ἴσως ἡ τελευταία τοῦ εἶδους τῆς, ὑπῆρξαν ἀρκετὰ εὐφρεῖς ἀπέναντι τῶν μελλουσῶν γενεῶν, ὥστε νὰ εὕρουν τὴν λέξιν, ἡ ὅποια χαρακτηρίζει τὴν πυρετώδη αὐτὴν σύνθεσιν καὶ τὴν λέξιν, ἡ ὅποια χαρακτηρίζει τὸ ἰδανικὸν τῆς συνθέσεως αὐτῆς. Ὁμίλησαν διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ὠμίλησαν διὰ τὴν ἀδελφοποίησιν τῶν λαῶν. Ἡ ἔκφρασις εὐτυχῶς εἶνε ἀρκετὰ ἀόριστος καὶ ἀρκετὰ εὐαγγελικὴ, ὥστε νὰ μὴ ταράξῃ τὴν αἴσθησιν τῶν γενεῶν, αἱ ὅποια θὰ ἔλθουν κατόπιν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας.

Τὴν λέξιν τῆς εὐτυχίας δὲν ἐπρόφερε τὸ ἐπίσημον στόμα. Δι' αὐτὴν καὶ δι' ὅλα τὰ ἄλλα ἀφέθη τὴν ὀμίλησιν ἢ πολυφθογγος γλῶσσα τοῦ πολυσυνθέτου κόσμου, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἓνας συμβολικὸς ἀλέκτωρ χαιρετίζει τὴν αὐγὴν τοῦ αἰῶνος. Καὶ ὁ κόσμος αὐτός, ὁ ὅποιος συνεπλέχθη καὶ ἀπετελέσθη ἀπὸ τὴν ἀνθισσιν ἑνὸς πυρέσσοντος πολιτισμοῦ καὶ ὁ ὅποιος διαλαλεῖ τὴν δύναμιν καὶ τὴν νίκην εἰς ὅλας τὰς μορφὰς καὶ εἰς τοὺς ρυθμοὺς ὄλους, ἐνῶ ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ καρφώνει τὰ σώματα εἰς μίαν κατάπληξιν, ὁμοίαν μὲ κεραυνοβόλημα, δὲν εἰμπορεῖ νὰ κινήσῃ τὰ χεῖλη εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν γλυκῶν μειδιαμάτων τῆς εὐτυχίας. Ἀπὸ τοὺς πανσόφους ὀργανισμοὺς τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ χάλυβος, ἀπὸ τὰ τέρατα τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀπὸ τοὺς νέους κόσμους τοῦ ἀμαλθείου κέρατος τῆς γημείας, ἀπὸ τὴν ἀφάνταστον διακονίαν τοῦ πολέμου, ὑψώνεται ὁ ὕμνος ὁ σαλπίζων τὴν νίκην τῆς βλῆς, τὴν κατάρρησιν τοῦ διαστήματος, τὸν ὀρθιασμὸν ἐπὶ τοῦ χρόνου. Καὶ ὅμως ὁ μέγας θούριος τοῦ πολιτισμοῦ ὁμοιάζει μὲ ἓνα ἀπέραντον στεναγμὸν. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν φανταστικὴν πόλιν, ἥτις ὑψώθη γεμάτη ἀπὸ λάμψεις καὶ χρώματα ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν Παρισίων, πλανᾷται ὁ στεναγμὸς μιᾶς ἀνθρωπότητος πασχούσης, ὁ στεναγμὸς τῶν συντετριμμένων νεύρων, τῶν ἀσθμαινόντων πνευμόνων, τῶν κουρασμένων ἐγκεφάλων, μιᾶς γενεᾶς ἡ ὅποια ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἐγνώρισε τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἐποτίσθη μὲ τὸ ὀηλιτῆριον τῆς ἀμφιβολίας καὶ εἰδίψασε τὰς ἀσέστους δίψας. Καὶ ὀπίσω ἀπὸ τὴν ὑπέροχον φαντασμαγορίαν, ὀπίσω ἀπὸ τὸν ἐναγκαλισμὸν τῶν ρυθμῶν καὶ τῶν δυνάμεων, οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ κουρασμένοι ἀπὸ τὸ φῶς ἀνοίγουν μίαν αὐλαίαν καὶ ἀποκαλύπτουν μίαν σκηνὴν, ἐπὶ τῆς ὅποιας κινοῦνται τὰ μαῦρα φαντάσματα τοῦ ἀλκοολισμοῦ, τῆς νευρασθενείας, τῆς ἐξαντλήσεως, ὅλα τὰ μαῦρα φαντάσματα τῆς νέας δουλείας, τὴν ὅποιαν ἐπλασεν ἓνας πυρετώδης πολιτισμὸς. Καὶ εἶνε ἡ σκηνὴ αὐτὴ γεμάτη ἀπὸ τὰ ἀπελπιστικὰ κινήματα τῶν χειρῶν, ἀπὸ τοὺς σταλαγμοὺς τῶν αἱματηρῶν ἰδρώτων, ἀπὸ τοὺς τρόμους καὶ τοὺς σπασμοὺς τῶν μελῶν, ἀπὸ Οὐγγολίνους ροκανίζοντας τὰ κόκκαλα τῶν τέκνων των, ἀπὸ Λαοκόοντας σπαράσσοντας εἰς ἐναγκαλισμοὺς ἐρπετῶν, ἀπὸ τὰ σώματα τὰ καταπίπτοντα ἀδρανῆ εἰς τὸ μέσον ἑνὸς δρόμου στρωμένου μὲ ἀκάνθας, ἀπὸ ὄρυγμοὺς ἀναβαίνοντας

ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ὅπου ἔκρυψαν οἱ σοφοὶ θεοὶ τὸν σκληρὸν τύραννον τοῦ χρυσοῦ.

Μὲ ὅλα αὐτὰ ἡ πανήγυρις εἶνε ὑπέροχος, ὅπως ὅλοι αἱ πανηγύρεις. Οἱ λαοὶ οἱ ὅποιοι ἐκλήθησαν εἰς τὴν μεγάλην βακχίαν, ἐνεδύθησαν τὰς λαμπροτέρας στολὰς των, περιεβλήθησαν τὰ τιμαλφέστερα κοσμήματά των, ἔρραντίστησαν μὲ τὰ τιμιώτερα μῦρά των, ἐφόρεσαν τὸ ὠραῖον προσωπεῖον ὄλων τῶν μειδιαιμάτων καὶ ὄλων τῶν εὐπροσηγοριῶν καὶ ἐτήρησαν ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τῆς εὐπρεπειᾶς. Ἡ ψυχὴ των ὅμως ἔμεινε πάντα κάτω ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς των καὶ κάτω ἀπὸ τὰ δάση των, ἔμεινε σιμὰ εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς των καὶ ἐπάνω εἰς τοὺς κάμπους των, ἐκεῖ ὅπου ἔρχονται, προσκυνηταὶ παράδοξοι, νὰ τὴν ἀναζητήσουν οἱ ἐρασταὶ τῶν ψυχῶν.

Τὸ ἐπίσημον ἐνδύμα τῆς ἐορτῆς κάμνει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ ὁμοιάζουσι ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ὡς ἀδελφοὶ καὶ εἰς μίαν πανήγυριν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μειδιοῦν καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δανείζονται διὰ μίαν στιγμήν τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐτυχίας. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀπρεπεστέρα πράξις ἀπὸ τὸ νὰ ζητῆ κανεὶς νάνακαλύψῃ κάτω ἀπὸ τὰ χειρόκτια τὰ αἵματωμένα δάκτυλα κάτω ἀπὸ τὰ λευκὰ ὑποκάμισα μίαν οὐλὴν καὶ κάτω ἀπὸ τὰ θαμβὰ βέλλα τῶν κυριῶν μίαν ρυτίδα.

Παῦλος Νιρβάναν

ΙΠΠΟΤΗΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΙΝΕΙ

Εἰς τὸν Παῦλον Νιρβάναν

Μ' ἀτρόμητο τριποδισμό, μέσα στὸ χιόνι, κάτω
Στὸν κάμπο ὁ ἱππότης σκεφτικὸς μὲ τ' ἄλογο διαβαίνει,
'Αφίνοντας ὀπίσω του, σὲ δύση φλογισμένη,
Τὸν πύργο τὸν ἀψιδωτὸν ὀλόρω ἴστὸ ὑψωμά του.

Στὸ μακρινὸ παράθυρο γυναίκειο σχῆμα γέρνει
Καὶ τῆ ψυχῆ τῆς φαίνεται τὸ βλέμμα τῆς πῶς παίρνει
Στὸ μέρος ποῦ τοῦ ἀποσπενοῦ πολεμιστῆ τὸ βῆμα
'Αλαργινὸν ἀντιλαλεῖ ὡσάν πελώριο κῦμα.

Σὰν ὅλα ἐμπρός τῆς χάνονται, τὸ ἀνήσυχὸ τῆς μάτι
Ψάχνει νὰ βρῇ τῆ ζωγραφιὰ ἀκόμα τῆ φευγάτη
Ξάφνου μιᾶς σάλπιγγος κραεῖα ἀπὸ μακριὰ τῆ φθάνει!

Στὸ κάδρο τῆς τὸ ἀψιδωτὸ τὸ κλάμμα τῆνε πιάνει,
Καὶ στὸ χιονάτο γέροντας λαιμὸ τῆς ἀδελφῆς τῆς,
Χύνει σὲ θέρημα φίλημα τῆ φλόγα τῆς ψυχῆς τῆς.

Λ α Ν ε β ι λ - Β ο 2 'Α π ρ ι λ ῖ ο υ 1900.

Φιλέας Δεμπέγκ

(Μετάφρασις Γεωργίου Στρατήγῃ)

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΝΑΥΣΤΑΘΜΟΝ ★ ΥΠΟ ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΣΤΗ.

Πανταχοῦ τὸ τέλειον, πανταχοῦ τὸ μεμετρημένον καὶ πρὸς τὸν βίον προσηρμοσμένον ἐν τοῖς ἔργοις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὅπου ἂν στρέψῃ τις, ἔχει νὰ θαυμάσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ διδαχθῇ. Τὴν ἐφικτὴν τελειότητα ἐν σχέσει πρὸς τὴν τότε κατάστασιν τοῦ ναυτικοῦ, τὴν πολλὰ καὶ διὰ τοὺς νεωτέρους ἡμᾶς ἔχουσαν τὰ διδακτικὰ, παρέχει καὶ μόνη ἀπλῆ τοῦ ναυστάθμου τοῦ ἀρχαίου ἐξέτασις, ἀπλῆ τῶν νεωρίων ὕψις. Καὶ δὲν νομίζετε ὅτι ἔχετε τὸ τέλειον πρῶτιστα ἐν τῇ μεγαλεπιβόλῃ ἀποφάσει, ἐν τῇ ἀξιωματικώτατῃ ἐκδηλωθείσῃ γνώμῃ τοῦ μεγάλου Θεμιστοκλέους περὶ ἰδρύσεως τοῦ ναυστάθμου, περὶ τροπῆς τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν; «Ἐπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν... νομίζων τὸ χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικούς γεγεννημένους μέγα προφέρειν εἰς τὸ κτήσασθαι δύναμιν (τῆς γὰρ ὁθ' θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀθεκτέα ἐστὶ)», λέγει ὁ Θεουκυδίδης.

Καὶ ἰδοὺ ὁ Πειραιεὺς κέντρον τῆς ἐνεργείας τῶν Ἀθηναίων. Διαγιγνώσκεται ἀμέσως ἡ δύναμις τῆς γνώμης τοῦ μεγάλου ἀνδρός, διακρίνουνσι ὅτι διὰ τῆς θαλάσσης καὶ μόνης ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἡ Ἑλλὰς, νὰ κραταιωθῇ ἡ δύναμις αὐτῶν. Ὀχυροῦται καὶ ἀσφαλίζεται τὸ ἐπίγειον, συνδέεται διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν πρὸς τὸ Ἄστυ. Αἱ προφυλάξεις αὐταὶ καὶ ἡ προσοχὴ τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων ἀπέβλεψαν μὲν καὶ εἰς τὰ τῆς ἄλλης πόλεως, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ κατὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν τὴν ναυτικὴν, εἰς τὰ ξύλινα τῶν τείχη, δι' ὧν «ἐμπειρίαν καὶ δόξαν μεγάλην τῶν ναυτικῶν ἀγώνων περιεπεποίητον», κατὰ Διόδωρον.

★

Πῶς ὅμως εἶχον διατεθῆ τὰ κατὰ τὸν ναυστάθμον αὐτῶν; Πῶς παρεσκευάζοντο τὰ πλοῖα; Πέθεν τὸ ὄρηκτήριόν αὐτῶν καὶ ὅποιοι; Μόνον εἴαν στρέψῃ τις εἰς ἄλλας σφαῖρας, μόνον εἴαν ἀναβῆ εἰς χρόνους ζωῆς ἄλλους, μόνον εἴαν φαντασθῇ τὴν κίνησιν ἐκείνην τὴν ἐν τοῖς νεωρίοις τοῦ Πειραιῶς, μόνον εἴαν ὑπολάβῃ ἑαυτὸν μετέχοντα τοῦ θεοῦ ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, ὑφ' οὗ ἐλαυνόμενοι οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ὑψώθη τὴν δύναμιν τοῦ δαιμονίου πτολιέθρου, μόνον τότε δύναται νὰ ἔχῃ σαφῆ τὴν ἰδέαν τῆς ἐν τῷ ἀρχαίῳ ναυστάθμῳ ζωῆς καὶ κινήσεως.

★

Ἴδοὺ τὰ πλοῖά των, ἰδοὺ οἱ λιμένες των. Ἐν διαμέρισμα τοῦ μεγάλου λιμένος, τοῦ Porto-Draco ἢ Porto-Leone, ἢ Ἀσλάν-λιμάνι ἐπονομασθέντος εἰς μετὰ ταῦτα χρόνους, ἐν διαμέρισμα τούτου, ὁ Κάνθαρος ὡς λέγεται, ὁ δευτερός λιμὴν τοῦ Πειραιῶς, ἢ Ζέα (Πασᾶ-λιμάνι) καὶ ὁ τρίτος, ἢ Μουνηχία (Φανάρι ἢ Κουμουνοῦρου), περιελάμβανον, ὅλην ἐκείνην τὴν πληθὺν τῶν πλοίων, ἅτινα ἐδόξασαν τὰς Ἀθήνας, ὑψώσαν

τὴν Ἑλλάδα, ἐτίμησαν τὸν πολιτισμόν. Εἰσέλθωμεν εἰς τὴν Ζέαν, τὸν κυριώτερον τῶν λιμένων, ὑπὸ πολεμικὴν ὄψιν· ὅ,τι συμβαίνει ἐν ταύτῃ, τοῦτ' αὐτὸ γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις διαμερίσμασιν. Ἴδου περίξ στοαί, στοαὶ ἀπαρτιζόμεναι ἀπὸ τὰ ὑπόστεγα, εἰς ἃ ἐσύροντο ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰ πλοῖα. Στοαὶ βάρους τριάκοντα πέντε μέτρων, μετὰ σειράς κίωνων, ὧν ἕκαστος ἀπέχει τοῦ ἄλλου περὶ τὰ ἐξ μέτρα, ὅσον δηλαδὴ περίπου τὸ πλάτος τῶν πλοίων. Ἔινε οἱ νεώσοικοι. Ἐν πολέμῳ ἐκενοῦντο αἱ στοαὶ ἐκείναι. Οἱ τριήραρχοι, εἰς ἐξ ἑκάστης φυλῆς, παρελάμβανον τὸ σκάφος παρὰ τῆς πολιτείας, ἐξήρτων αὐτὸ, δαπανῶντες ἐξ ἰδίων, κατέβαλλον ἀφειδῶς τὰ τῆς συντηρήσεως, παρεσκευάζον πρεπόντως. Ἐν εἰρήνῃ ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Στρατιῶται ὅλοι ἐν πολέμῳ καὶ στρατηγοὶ καὶ ναύαρχοι, τίμιοι πολῖται ἐν εἰρήνῃ ὅλοι, ἄρχοντες καὶ νομοθέται καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν.

*

Εἰς ἕκαστον τὸν λιμένων αἱ στοαὶ αὗται αἱ βαθεῖαι αἱ περιβάλλουσαι τὴν ἀκτὴν κατελάμβανον τὸν χώρον τὸν δημόσιον. Ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα, κατὰ ἐξ ἧ ὀκτῶ διαμερίσματα πλοίων, κατὰ τοσοῦτους δηλαδὴ νεωσοίκους, ὑπῆρχον τὰ σημεῖα τὰ συγκοινωνοῦντα μετὰ τῆς ἄλλης πόλεως. Ὅδοι εὐρεῖται μέχρι τῆς θαλάσσης, ἀκτινοειδῶς περὶ τὸν λιμένα ἰδοῦ διατέμνουσιν ἐν ἀρμονίᾳ τὴν μονοτονίαν τῆς γραμμῆς τῶν κίωνων τῶν νεωσοίκων. Προκυμαῖαι κατὰ τὸ ἄκρον τῶν ὁδῶν τούτων χρησιμεύουσιν εἰς ἀπόβασιν καὶ τὴν ἐπὶ τῶν πλοίων ἀνάβασιν, ἐν ᾧ εἰς τὰ ὑπόστεγα τῶν νεωσοίκων σύρονται τὰ σκάφη γυμνὰ τοῦ ἐξαρτισμοῦ αὐτῶν, ἀφαιρεθέντων τῶν κρεμαστῶν αὐτῶν σκευῶν. Ἴδου μοῖρα πλοίων εἰσερχομένη εἰς τὴν Ζέαν ἐπὶ κέρως (κατὰ παραγωγὴν). Ἐγγίζουσι τὴν ἀκτὴν, κατανέμονται πρὸ αὐτῆς εἰς τὰς εἰσόδους τῶν νεωσοίκων, κατὰ τὴν φυλὴν αὐτῆς ἑκάστη κατὰ τὴν τριττὴν, κατὰ τὴν ναυκρασίαν. Καὶ εὐρίσκει ἑκάστη τὴν θέσιν αὐτῆς κατὰ τὰ ὄρησθμα. «Δεῦρ ἐ Παιανιδὸν τριττὴς τελευταῖ, ἄρχεται δὲ Μυρρηνόσιον τριττὴς»: «Ἐδῶ τῶν Παιανιδέων ἡ τριττὴς τελειώνει, ἀρχίζει δὲ τῶν Μυρρινουσίων». Περαιτέρω: «Δεῦρ ἐ Ἐλευσινίων τριττὴς τελευταῖ Περαιῶν δὲ τριττὴς ἀρχεται». Καὶ ἴστανται αἱ τῶν Ἐλευσινίων εἰς τὸ τμήμα αὐτῶν καὶ τῶν Παιανιδέων εἰς τὸ ἴδιον διαμέρισμα καὶ πᾶσαι ἐξῆς οὕτω. Καὶ ἀφαιροῦνται τὰ σκεύη τὰ κρεμαστὰ, καὶ παραδίδονται ὑπὸ τοῦ τριηράρχου εἰς τοὺς τεταγμένους ἐπὶ τοὺς νεωσοίκους τὰ σκάφη γυμνὰ συρόμενα ἐπὶ τῆς ἐσχάρας τῆς λιθίνης. Καὶ ἀποδίδονται εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν πόλιν ἀπλοῖ πολῖται οἱ πρὸ μικροῦ εὐτολμοὶ ναῦται, ἄνευ ἀξιομάτων πλέον, ἄνευ χρυσοπαρύφων στολῶν, κοσμοῦμενοι ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τῶν ἀγώνων, ἧ ἀπὸ τοὺς στεφάνους τῆς δόξης, ἧτις περιεκάλυψε τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ποσάκις δὲν παρήλασαν πρὸ τῶν λιμένων, πρὸ τῶν νεωσοίκων τὰ ἐνδοξότερα ὀνόματα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος! Οἷος συνωστισμὸς κατὰ τὰς προπομπὰς εἰς μεγάλας κατὰ θάλασσαν ἐκστρατείας! Ὑπὸ τίνων συ-

ναισθημάτων δὲν κατελήφθησαν καὶ ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν ἐν τῇ πυρετώδει παρασκευῇ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι, κατ' ἐξοχὴν ὁμοῦ κατὰ τὴν μεγάλην, τὴν παράτολμον αὐτῶν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν, ὅτε πάντες ἐξ Ἀθηνῶν καταβάντες προέπεμπον καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ οἰκείους καὶ ἐλπίζοντες καὶ λυπούμενοι καὶ φοβούμενοι καὶ προσδοκῶντες! Ποσάκις δὲν ἐδέχθησαν νικηφόρον τὸν στόλον περιχαρεῖς, ἀλλὰ καὶ ποσάκις μετὰ δέους ἀνέμενον προσδρόμους πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος, μήπως ἐνεφανίζετο ποῦ ἡ Πάραλος!

*

Καὶ ἀσφαλίζεται τὸ σκάφος ἐπὶ τῆς ἐσχάρας, καὶ σπεύδουσιν οἱ τοῦ πλοίου μετὰ τῶν κρεμαστῶν σκευῶν πρὸς μέγα οἰκημα ἐκεῖ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ζέας, ὀπισθεν τοῦ τοίχου τῶν νεωσοίκων διὰ τῶν προπύλων τῶν δημοσίων θροοῦντες, ἐντεῦθεν τοῦ Ἀσκληπείου, εὐχὰς ἀποτίνοντες Δίῃ τῷ Φίλιῳ καὶ Δίῃ τῷ Μειλιχίῳ. Σπεύδουσιν ἐκεῖ ἀπὸ ὄλων τῶν σημείων τοῦ λιμένος τούτου πρὸς τὸ τετράπλευρον τὸ μήκος οἰκημα καὶ πενήκοντα καὶ πέντε ποδῶν τὸ πλάτος, καὶ ζητεῖ ἕκαστος, διὰ τῶν χαλκῶν ἐξωθεν θυρῶν αὐτοῦ τῶν ἐπὶ τῶν δύο στενωτέρων προσόψεων εἰσερχόμενος, νὰ ἀποθέσῃ, ὃ φέρει βάρος. Ἄλλοι μεταξὺ τῶν ἐβδομήκοντα κίωνων τῶν στηριζόντων τὴν στέγην τοῦ ἐπιμήκουσ οἰκοδομήματος, ἰστίᾳ ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες, ζητοῦσι τὴν κατὰ τὰ μετακίονα θέσιν τῶν σκευῶν τοῦ πλοίου των, ἔσωθεν τῶν ἀσφαλιστικῶν κιγκλίδων τῶν ἀσφαλιζουσῶν τὰ μετακίονα ταῦτα· ἄλλοι ἀποθέτουσι τὰ παραρρόματα, ἄλλοι τὰς ἀγκύρας, ἄλλοι ἄλλα σκεύη, διὰ τῶν κλιμάκων τῶν ξυλίνων ἀναβαίνοντες πρὸς τὰ διαχωρίσματα καὶ τὰς θήκας καὶ τὰς κιβωτοὺς τὰς πρὸς τὸ μέρος τῶν τοίχων καὶ τῶν κίωνων ἐνθεν καὶ ἐνθεν. Κίνησις καὶ ζωὴ ἀνὰ τὸ οἰκημα τὸ καταυγαζόμενον ὑπὸ ἐβδομήκοντα δύο θυρίδων χαλκοφράκτων κατὰ μήκος καὶ ἐξ κατὰ πλάτος. Ζωηρότης τῶν ναυτῶν καὶ θόρυβος καὶ σπουδὴ μετὰ μακρὸν πλοῦν ποθησάντων καὶ ποθυομένων ὑπὸ τῶν οἰκείων. Καὶ μετὰ παράδοσιν τῶν πάντων εἰς τὸν τῶν νεωρῶν ἄρχοντα καὶ μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῶν κωπῶν καὶ κάλων καὶ τροπωτήρων καὶ κοντῶν, καὶ παντὸς εἶδους σκευῶν, βάρους τῶν δύο θυρῶν ἀκούεται ὁ κρότος κλειομένων καὶ ἀσφαλιζουσῶν πάντα τὰ ἐναποτεθέντα καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θηκῶν καὶ εἰς τὰς ἐκατὸν τριάκοντα τέσσαρας κιβωτοὺς διὰ τὰ ἰστίᾳ καὶ τὰ παραρρόματα τὰ λευκά. Καὶ ἀπέρχονται πάντες ἀπὸ τῆς Σκευοθήκης τῶν κρεμαστῶν σκευῶν τῆς κατασκευασθείσης ὑπὸ Φίλωνος Ἐξηκαστίδου Ἐλευσινίου. Διότι πρόκειται περὶ τῆς σκευοθήκης τοῦ Φίλωνος.

Τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ παλαιοῦ ναυστάθμου δύναται τις νὰ παρακολουθήσῃ ἐν τῇ ἐξελίξει, τῆς συνεχοῦς σχεδὸν τῆς ἀδιαλείπτου ἐν αὐτῷ ἐργασίας. Παροπλισμὸς τῶν πλοίων, προπαρασκευῆ, ἐπισκευαὶ, κατασκευὴ τριήρων, τὰ πάντα περὶ τοὺς νεωσοίκους. Ἐργαστήρια λοιπὸν εἰς τοὺς λιμένας σχετιζόμενα πρὸς πάσας ταύτας τὰς ἐνασχολήσεις, καὶ ξυλουργοὶ καὶ χαλκεῖς καὶ τέκτονες καὶ σχοινοπλόκοι καὶ ραφεῖς, καὶ χρώματα καὶ σιδηρᾶ ἐργαλεῖα καὶ πικτοῖα ὕλικα διὰ τὴν προπαρασκευὴν ἢ ἐπισκευὴν τῶν ἀναγκασιούτων, καὶ ναυτῶν καὶ ἐ-

πιβατῶν καὶ στρατιωτῶν πλήθος κατὰ τὰς ἀποβάσεις καὶ κατὰ τὸν ἀπόπλου, καὶ πάντα τὰ ἀποβλέποντα εἰς τὴν τελειοτέραν ἀνάδειξιν τοῦ μεγίστου τῶν ἀρχαίων ναυστάθμων. Καὶ οἱ παρέχοντες τὰ ἐπιτηδεῖα εἰς τοσοῦτον ἐργατῶν πλήθος, καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν στόλον ἐπὶ μετὰ θολῇ, χάριν ἐμπορίας, καὶ οἱ προμηθεύοντες τὰ περὶ τὸ σῶμα, πάντες ἐκεῖ ἀνεστρέφοντο. Ὡστε δύναται τις νὰ φαντασθῇ οἷον τὸ θέαμα τοιαύτης κινήσεως, ἀλλὰ καὶ οἷα τὰ ἀποτελέσματα τηλικαύτης πολυχειρίας. Καὶ ταῦτα οὐχὶ ἐν τῇ Ζέᾳ μόνῃ, εἰς ἣν εἰσῆλθομεν μετὰ μοίρας τοῦ στόλου. Ἐν ταύτῃ ὑπῆρχον περὶ τοὺς ἑκατὸν ἐνενήκοντα ἑξ νεώσοικοι· ἐνταῦθα λοιπὸν καὶ ἡ μείζων κίνησις. Ἀλλὰ δὲν ἤλαττο ὡς πρὸς τὴν πολεμικὴν ζωρότητα καὶ ὁ μέγας λιμὴν ἔν τῶν διαμερισμάτων αὐτοῦ περιελάμβανεν ἐνενήκοντα δύο νεωσσοίκοις, ἐν δὲ τῇ Μουνιχίᾳ (Κουμουνοῦρου) ὀγδοήκοντα τέσσαρες νεώσοικοι συνεπήγοντο τὴν ἀνάλογον ἐργασίαν καὶ ἀκμὴν. Ἡ αὐτὴ τάξις πανταχοῦ, ἡ αὐτὴ κανονικότης ἐν πᾶσιν, ἡ αὐτὴ δύναμις ἡ κινουσα τὸν στόλον... τὸ μεγαλεῖον τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος.

*

Καὶ τὸ ἐπιβλητικὸν τῆς ναυτικῆς παρασκευῆς τῶν Ἀθηναίων καταφαίνεται μάλιστα ὅτε ἠνοίγοντο τῆς σκευοθήκης αἱ πύλαι, ὅτε καθελκύοντο αἱ τριήρεις, ὅτε τὰ πάντα ἐν τάξει παρασκευαζόμενα προανήγγελλον μεγάλην τινα ἑξστρατείαν. Πάντες κατέβαινον ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄστοι καὶ ξένοι, ἵνα ἴδωσι τοὺς ἐτοιμαζομένους καὶ προπέμψωσι καὶ εὐχρηθῶσιν ὑπὲρ εὐδοκίᾶς τοῦ ἀγῶνος, ὃν ἀνελάμβανον. Ὁ μέγας λιμὴν ἐλάμβανεν αὐτὸ τοῦτο ἑορταστικὴν ὄψιν. Ἡ σπουδὴ πάντων καὶ εἰς τοὺς τρεῖς λιμένας ἀπέβλεπεν εἰς τὴν τελειοτέραν παρασκευὴν, εἰς τὸν πληρέστερον καταρτισμὸν τῶν κατὰ τὰ πλοῖα. Διότι αἱ μεγάλαι κατὰ θάλασσαν ἐξστρατεῖαι τῶν Ἀθηναίων εἶχον τύπον ναυτικῆς ἐπιδείξεως πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπεδείκνυτο καὶ ἡ κατὰ τῶν πολεμίων δύναμις τῆς παρασκευῆς. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ δημόσιον καὶ οἱ ἰδιῶται ἐφιλοτιμοῦντο τίς νὰ καταβάλλῃ μεγαλειότεραν φροντίδα πρὸς προετοιμασίαν διὰ τῆς παροχῆς ὅσον ἦτο δυνατόν περισσοτέρων πόρων καὶ ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν τριηράρχων καὶ ὡς τοιούτων καὶ ὡς Ἀθηναίων. Ἀντεφιλοτιμοῦντο οἱ τριηράρχοι, πλούσιοι πολὺ ἄνθρωποι, πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοῦ δημοσίου τὴν δαπάνην, ἵνα ὡς οἷόν τε τετελειωτέραν ἐπιδείξῃ ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ τριήρη· ἀντεφιλοτιμοῦνται οἱ ἰδιῶται, οἱ ναῦται, οἱ πάντες· διότι ἀνελογίζοντο ὅτι ὑπὲρ πάντα τᾶλλα ὀνόματα τιμιώτατον ἔφερον τὸ τοῦ ἀστοῦ Ἀθηναίου.

Ἴδου διατί πάντες διεφέροντο, ἰδου διατί ἡ πόλις ἐδαπάνησε διὰ τῶν νεωσσοίκων τὴν ἰδρυσιν ὄχι ὀλιγώτερα τῶν ἑξ ἑκατομμυρίων Ἀττικῶν δραχμῶν, ἰδου διατί εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συγκατέβαινον πρὸς θεῶν ἑξ Ἀθηναίων καὶ ἄστοι καὶ ξένοι καὶ ἄλλος ὄγκος ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἀπιστῶν διάνοιαν, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης διὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἐξστρατείαν. Διὰ τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ τῆς λαμπρᾶς περιάγει ἡμᾶς ἀνὰ τὰ ἐν ἀκρατήτῳ ὄργανῳ, ἀνὰ τὰ ἐν ἀδιαλείπτῳ πυ-

ρετώδει κινήσει νεώρια, καταδεικνύων τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς.

*

Τί δὲ ἦτο τὸ κορύφωμα τῆς προετοιμασίας ταύτης, εἰς τί κατέληγεν ὁλος ἐκεῖνος ὁ θόρυβος; ποῦ ἐτερματίζετο, ποῦ συνεκεντροῦτο ὅλη ἐκεῖνη τῶν νεωρίων ἡ παραχῆ; Ἐλθετε εἰς τὸν μέγαν λιμένα καὶ ἀποκαλύφθητε μετὰ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς, μετὰ τοῦ ἑξ Ἀθηναίων ὀμίλου, μετὰ τῶν ξένων καὶ τῶν ἄλλων εὐνων τῶν συνεπευχομένων μετὰ τῶν ἐν τοῖς πλοίοις. Τὰ πάντα εἶνε ἑτοιμα πρὸς ἀπόπλου· τὰ πληρώματα κατηρτισμένα, πάντα τὰ χρεῖώδη ἐν τοῖς πλοίοις, τῶν κωπηλατῶν αἱ τάξεις εἰς τὰς θέσεις των· οἱ κυβερνήται τάσσοσι καταλλήλως τὰς ναῦς· τῶν ἐπιβατῶν καὶ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ τὸ πλήθος δεόντως κατανεμημένον, αἱ ὀγκάδες πεπληρωμένοι τῶν ἐπιτηδεύων. Χαιρετίζουσιν οἱ ἀπὸ τῆς γῆς, ἀποδίδουσι τὸν χαιρετισμὸν οἱ ἀπὸ τῶν πλοίων, πάντες σπεύδουσιν εἰς τὰς θέσεις των. Ἐρᾷ συγκίνησις αἴφνης καταλαμβάνει τὸν λιμένα. Τὸν θόρυβον καὶ τὸν ἀλαλαγμὸν τῆς προετοιμασίας καὶ τῶν ναυτῶν τὰς φωνὰς καὶ τῶν κυβερνητῶν τὰ κελεύσματα διαδέχεται σιγὴ τελεία.

Ἡ σάλπιγξ ὑπεσῆμανε σιωπὴν. Ἐφθάσασεν πρὸς τῆς ἱερωτέρας στιγμῆς! Τῆς σιγῆς ἐπικρατεῖ ἡ φωνὴ τοῦ κήρυκος ἀπαγγέλλοντος τὰς νομίμους εὐχάς. Τελοῦνται σπονδαί. Προσεύχονται πάντες. Μελωδία ἁρμοικωτάτη ἀντηγεῖ περὶ τὸν λιμένα, καὶ ὁ ἀντίλαλος αὐτῆς ἔρχεται ὡς εὐλογία ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος τὸ κύμα, ἀναρριπιζόμενος καὶ ἐνισχυόμενος ἀπὸ τῆν θωπιάν τοῦ πρὸς τῆς Ψυτταλείας τάφου τοῦ μεγάλου ναυάρχου. Ἡ μελωδία αὕτη εἶνε ὁ παιάν, εἶνα ἡ μεγάλη πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἡ ἀγαπητὴ τοῦ Ἄρεως εὐχή, ἐξερχομένη ἀπὸ στήθη ἐν πεποιθήσει εὐχόμενα, ἀναπεμπομένη ὑπὲρ ἐπιτυχίας τῶν ἀγῶνων, δι' οὓς καθέλκυσαν τὰ πλοῖα των ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου καὶ τῇ μεγάλῃ ἐλπίδι ὅτι μετ' ὀλίγον καὶ πάλιν θὰ ἀνασύρωσιν αὐτὰ ἦσυχον διότι ἐπετέλεσαν τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον.

Ἐν Πειραιεῖ Ἀπρίλιος 1900.

Γιάκ. Χ. Δραγάτσος

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ

ΥΠΟ ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Α'.

Η Κ₂ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Ὅταν ἐπρωτοφάνη ἡ «Ἐφημερίς τῶν Κυριῶν», πολλοὶ κύριοι ἐνόμισαν, ὅτι ἡμόφιλοι δημοσιογράφοι εἶχον κρυφθῆ ὑπὸ γυναικεῖα ψευδώνυμα, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐκ τοῦ παραδόξου καὶ ἀσυνήθους ἐπιτυχίαν. Ὁ ἀπόλογος οὗτος διεδόθη καὶ ἐπιστεῦετο ἐπὶ πολύ, — ἴσως καὶ ὑπὸ κυριῶν, — ὡς ἡ μόνη ἐξηγήσις φαινομένου

ἀσυμβιδάστου πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν κοινῶς ἰδέαν περὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἑλληνίδος γυναικός. Παρήλθον ἔκτοτε δεκαετία ὅλα ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἡ «Ἐφημερίς τῶν Κυριῶν» δὲν ἔπαυσεν ἐκδιδόμενη, διδάσκουσα, φωτίζουσα, πολεμοῦσα, προσηλυτίζουσα, φανατίζουσα, θαυμαζομένη· ἡ ἀλήθεια ἀνέλαμψε τὸ ὄνομα Κ α λ λ ι ρ ρ ὄ η Πα ρ ρ ἔ ν ἀντήχησεν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, περιβεβλημένον αἰγλήν ὡς συμβόλου νέας γυναικείας πίστεως, ὡς σημαίας. Οὐδεμία πλέον ἀμφιβολία ὅτι γυνὴ ἑλληνίς ἀνέλαβε μόνη καὶ διεξήγαγε τὸν τεράστιον τοῦτον ἀγῶνα,

Κ α λ λ ι ρ ρ ὄ η Πα ρ ρ ἔ ν

καὶ συνδύαζουσα τὴν δυνάμιν τῆς διανοίας πρὸς τὴν δυνάμιν τῆς θελήσεως, τὴν εὐγλωττίαν πρὸς τὴν δράσιν, ἐπετέλεσε τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀνακινήσεως, τῆς μεταμορφώσεως τοῦ πανελληνίου γυναικωνίου, ἀνοίξασα τὰ παράθυρά του εἰς τὸ φῶς καὶ εἰς τὸν ἀέρα, καθάριασα αὐτὸν ἀπὸ τὰς ἀράχνας τῶν προλήψεων, καὶ ἀναδεικνύουσα ὄλονεν ἐφάμιλλον, ἴσως δὲ ὑπὸ τινος ἐπόψεως καὶ ἀνώτερον τοῦ ἀνδρωνίου... Οὐδεμία ἀμφιβολία ναί· ἀλλ' ὅποιος θαυμασμός τώρα πλέον! Ὁμολογουμένως, ἡ ὑπέροχος προσωπικότης τῆς Καλλιρρόης Παρρῆν, διὰ τὸν ἐπισκοποῦντα τὴν παρ' ἡμῖν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν κίνησιν, εἶνε ἡ μᾶλλον θαυμαστή· καὶ ἀδικιοῦνται αἱ Ἑλληνίδες νὰ κωχῶνται διὰ κάτι, εἶνε ὅτι εἰς τὸ κίνημα τῆς χειραφετήσεως, ἔχουν τοιαύτην ἀρχηγόν.

★

Εἶνε γνωσταὶ αἱ ἰδέαι, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀγωνίζεται ἡ Κα Παρρῆν. Ζητεῖ τὴν γυναικείαν χειραφετήσιν, ἀλλὰ μετριοπαθῶς, λογικῶς, συντηρητικῶς. Ἀποκρούει ὅλας ἐκείνας τὰς παραλόγους ὑπερβολάς, αἱ ὁποῖαι, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, μόνον εἰρωνικὰ μειδιᾶματα θὰ ἐπροκάλουν. Δὲν ἐσυμβούλευσε ποτὲ οὔτε τὴν μεταλλαγὴν τῆς ἐνδουμοσίας, οὔτε τὴν κατάργησιν τῆς οἰκογενείας, οὔτε τὸν ἔρωτα ἐλεύθερον, οὔτε τὴν πολιτικὴν ἰσότητά ἀπόλυτον. Θέλει μίαν γυναῖκα βασιλίτισσαν τοῦ οἴκου, σύντροφον ἀληθῆ τοῦ ἀνδρός, ἐλευθέραν ὅταν εἶνε τοῦτο δυνατόν, ἀνεπτυγμένην ὅσον καὶ ὁ ἀνὴρ, κατέχουσαν καὶ ἐξ ἀνατροφῆς τὰ στοιχεῖα νὰ ζήσῃ ἄνευ ξένης βοήθειας. Στέργει ἴσως τὴν κατάργησιν τῆς προικός, ἀλλ' ἔχει καὶ τοῦ γάμου ζητεῖ τὴν ἐλευθερίαν τῆς γυναικός, ἀλλ' ἔχει εἰς βαθμὴν δυνάμενον νὰ ἐπιφέρει κατ' οὐσίαν τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ ἀνδρός· θέλει, μὲ ἄλλους λόγους, νὰ συνδιαιτάξῃ τὰ δύο φύλα, τὰ ὅποια κοινωνικῶς ἀποτελοῦν ἀκόμη δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα, κυρίων καὶ δούλων. Διότι ὁ ἔρωσ, ἡ σποργή, ἡ φιλία, ὁ ἰποτισμὸς μόνον μίαν φαινομενικὴν ὁμόνοιαν καὶ ἰσότητά συγκροτοῦν. Ἐφ' ὅσον ἡ γυνὴ δὲν ἐργάζεται καὶ δὲν ἀναπτύσσεται, ἐφ' ὅσον ζῇ διὰ τῆς ἐργασίας τοῦ πατρός, τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ συζύγου, τοῦ ἐραστοῦ, κατὰ βάθος καὶ κατ' οὐσίαν εἶνε ἀκόμη δούλη, ὅπως καὶ ὅταν ἐπιωλεῖτο ὑπὸ τοῦ σωματικῆς ἐργαζόμενι κ α τ' ἀ ν ἄ γ κ η ν, διότι στεροῦνται ἀνδρῶν, ἰκανῶν νὰ τὰς ζήσουν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν μεταβάλλει τὴν κατάστασιν. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ γυναῖκες, ἀληθῶς ἀνεξάρτητοι, ἀληθῶς ἀνεπτυγμέναι, ἐργαζόμεναι ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἐξ ὑπερηφανείας,

ἐκ συναίσθησεως τῆς ἰδίας ἀξίας καὶ ἰκανότητος· ἀλλ' εἶνε ἐξαιρέσεις. Ἡ ἐξαιρέσεις αὕτη νὰ γίνῃ κανὼν,—ἰδοὺ τὸ ὄνειρον!

★

Τὸ ἔργον τῆς κυρίας Παρρῆν εἶνε συσσωρευμένον κυρίως εἰς τοὺς δεκατέσσαρας τόμους τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν». Ἰδιαιτέρως ἔχει ἐκδώσῃ τὴν πολῦτιμον «Ἱστορίαν τῆς Γυναικός», τὴν «Ζωὴν ἐνός ἔτους» καὶ ἀρκετοὺς τόμους Ἡμερολογίων, ἀποτελουμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ προτόντα τοῦ καλάμου τῆς. Τώρα ἐκδίδει τὴν «Χειραφετημένην», μυθιστόρημα δημοσιευθὲν ὑπὸ ψευδῶν ὀνομασίων εἰς τὴν «Ἐφημερίδα» τῆς, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ διαδεχθῆ ὀλόκληρος σειρά μυθιστορημάτων, πραγματευομένων, καὶ ὑπὸ τὴν εὐπροσιτωτέραν αὐτὴν μορφήν τῆς λογοτεχνίας, τὸ γυναικεῖον ζήτημα, ὑπὸ τὸν συμβολικὸν τίτλον: «Τὰ Βιβλία τῆς Αὐγῆς». Γνωσὶς ἐπαρκῆς τῶν θεμάτων, διαλεκτικὴ δεινότης, εὐγλωττία ζηλευτὴ, ὕφος ἀρρενωπὸν, καὶ μεθ' ὅλην τὴν δημοσιογραφικὴν ἀτημελήσιν, κομψὸν καὶ εὐάρεστον,—ἰδοὺ τί χαρακτηρίζει τὴν πολυετῆ ταύτην παραγωγήν. Ἀλλὰ παραλλήλως πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ λόγου, ὡς συμπλήρωμα, ἐγείρεται τὸ ἔργον τῆς δράσεως. Ἡ ἴδρυσις τῆς «Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων», τοῦ μεγάλου τοῦτου γυναικείου Συλλόγου, τοῦ ἐπιτελέσαντος τόσα θαυμάσια, προπάντων κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πολέμου, εἶνε ἔργον τῆς κυρίας Παρρῆν. Ἡ ἴδρυσις τῆς Ἐπαγγελματικῆς καὶ Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς, ὅπου αἱ νεάνιδες τελειοποιῶν τὴν ἀνατροφήν των ἢ προετοιμάζουσι πόρον ἐντίμου ζωῆς, εἶνε ἔργον τῆς κυρίας Παρρῆν. Ἡ γυνὴ τοῦ καλάμου εἶνε κατ' ἐξοχὴν γυνὴ τῆς δράσεως. Ἀγαπᾷ νὰ ἰσχυροποιῇ τὴν θεωρίαν διὰ τῆς πράξεως, νὰ αἰσθητοποιῇ τὴν ἰδέαν διὰ τοῦ ἔργου. Προπάντων δὲ ἔχει τὴν δυνάμιν νὰ τὸ κάμῃ. Ἀκούσται, ἐπιβάλλεται, κατορθῶναι νὰ ἔχη θαυμαστρίας καὶ ὁπαδοὺς φανατικὰς, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐργαζόμενας ὑπὸ τὰ νεύματά της, καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε ὁ λόγος τῆς λαμβάνει σάρκα καὶ ὀστά. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ἡ κυρία Παρρῆν ἐπισκιάζει ὅλους τοὺς ἄρρενας συναδέλφους τῆς.

★

Φυσικῶς, εἶνε ὡραία γυνή,—ἀρκεῖ ὅτι κατάγεται ἐκ Κρήτης,—μὲ φυσιογνωμίαν ἤρεμον, ἐφ' ἧς ἀποτυπῶνται ἡ σοβαρὰ εὐφυΐα τῆς καὶ ἡ δυνάμεις τῆς θελήσεώς της. Οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ τῆς, οἱ κουρασμένοι ἐκ τῆς ἐργασίας,—ἀμφιβάλλω ἂν καὶ ὑπουργὸς ἐργάζεται ὅσας ὥρας ἡ κυρία Παρρῆν—ἀναλαμβάνουσι τὴν ζωηράν των λάμψιν, ὅταν συζητῇ. Ἄλλ' οὔτε ἔχνος σχολαστικότητος εἰς τὴν συζητήσιν τῆς. Ἡ εὐρεία τῆς μόρφωσις, τὸ πνεῦμά της, ἡ φυσικὴ τῆς εὐγένεια καὶ τὸ ἀμίμητόν της τ α κ τ, καθιστῶσι τὴν συναναστροφήν της ἀληθῆς ἐντροφία. Οἱ συγγραφεῖς, οἱ ποιηταί, οἱ δημοσιογράφοι, οἱ προσκαλούμενοι κατὰ δευτέραν εἰς τὸ φιλολογικὸν σαλονάκι τῆς ὁδοῦ Ὀμήρου, διεργονταὶ τὰς ὡραιότερας των ὥρας πλησίον τῆς κυρίας Παρρῆν καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἐκλεκτῶν κυριῶν. Ἡ οἰκοδόσπινα δὲν εἶνε μόνον λογιὰ, ἀλλὰ καὶ γυνὴ τοῦ κόσμου. Ἐνδύεται μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας, καὶ ἡ φιλοκαλία αὐτὴ βασιλεύει εἰς ὅλον ἐκεῖνο τὸ περιεχόμενον. Εἶνε δὲ καὶ τελεία οἰκοκυρά. Τὰς συνταγὰς, τὰς ὁποίας βλέπετε συχνὰ εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν», πρώτη αὐτὴ τὰς ἐκτελεῖ, καὶ ἐκτός τῆς γλυκείας τῆς συναναστροφῆς, οἱ εὐτυχεῖς τῆς προσκεκλημένοι ἀπολαμβάνουσι καὶ τὰ γλυκίσματα τῆς, πάντοτε ἔργα τῶν χειρῶν τῆς....

*Ἦθελαι νὰ εἴπω ἀκόμη περὶ τῆς ἀδυναμίας, τὴν ὁποίαν τρέφει ἡ κυρία Παρρῆν

πρὸς τὰ ὠραῖα καὶ πολυτελῆ κοσμήματα. Ἦθελα νὰ εἶπω ἀκόμη καὶ περὶ τοῦ χαρακτηριστικοῦ ἐκείνου, ἀφελοῦ καὶ καθεκτυτὸ παιδικοῦ γέλωτός της, ὁ ὁποῖος ἐκρήγνυται συχνότατα, προδίδων ἀγχωτάτην ψυχὴν. Καὶ περὶ τῶν ἀνθέων της, καὶ περὶ τῶν κομψοτεχνημάτων της, καὶ περὶ τῶν ὠραίων της βιβλίων, καὶ περὶ τῶν εἰκόνων, τὰς ὁποίας ἐξωγράφισε μόνη της, ὅταν κατεγίνετο καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν..... Ἄλλ' εἰσερχόμενος εἰς τὸν οἶκόν της, εἰσχωρῶν εἰς τὸν ἰδιωτικόν της βίον μὲ τὴν ἀδικησίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν μόνον ἡ ὑπεροχὴ τῆς προσωπικότητός της ἐπιτρέπει, προσηλοῦμαι εἰς ἄλλην εἰκόνα, πολὺ μᾶλλον ἀξίαν ἠδαιαφέροντος καὶ προσοχῆς. Καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε τῆς ἰδίας κυρίας Παρρέν, ὡς συζύγου. Ἡ τρυφερὰ ἀφροσμία, μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλει ἄνδρα ἀντάξιον αὐτῆς, ἡ εὐλαβὴς ὑποταγὴ, τὴν ὁποίαν τῷ δεῖκνυει ἡ μεγάλη αὐτῆ χειραφετημένη, εἶνε φαινόμενον δυνάμενον νὰ ἐκπλήξῃ μόνον ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ παρεξήγουν τὸ κήρυμά της. Ἄλλ' εἰς ἐμὲ προξενεῖ τὴν εὐφροσύνην ἐκείνην, τὴν ὁποίαν γεννᾷ κάθε συμφωνία, κάθε ἁρμονία. τὸ ὅτι δὲ εἰς τὸν οἶκον αὐτὸν ἄρχει ὄχι ἡ κυρία Παρρέν, ἀλλ' ὁ κύριος Παρρέν, μοῦ φαίνεται ὡς ἡ θαυμαστοτέρα ἀπόδειξις τῆς εὐλικρινείας, μεθ' ἧς διδάσκει ἡ ἀπόστολος τῆς συνετῆς καὶ μεμετρομημένης χειραφετήσεως.

★

Τὸ κομψὸν γραφεῖον τῆς κυρίας Παρρέν στολίζει μίαν μαρμαρίνη Νίκη, τὸ γνωστὸν ἔργον τοῦ κ. Βρούτου. Τῇ προσεφέρθη ὑπὸ τῷ θαυμαστρίῳ της, καθ' ἣν ἡμέραν ἐώρτασε τὴν δεκαετηρίδα τῆς Ἐφημερίδος της. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῇ καταλληλότερον τιμητικὸν δῶρον. Εἶνε καθ' ἐαυτὸ τὸ ἐμβλημα τῆς. Νίκη ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον. Καὶ ὁσάκις ἔτυχε νὰ ἴδω εἰς τὸ ἡμίφως τοῦ σεμποῦ σπουδαστηρίου, ὅπου τόση ἔγινεν ἐργασία καὶ ὅθεν διεξήχθη τοιοῦτος νικηφόρος ἀγών, — ὁσάκις ἔτυχε νὰ ἴδω τὸ ἀγαλμάτιον ἐκεῖνο, πάντοτε μοῦ ἐφάνη ὡς νὰ ἔβλεπα ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς Νίκης τὴν μορφήν τῆς Νικητρίδας, τῆς πρώτης τῶν ἐλληνίδων γυναικῶν !

Γρηγόριος Ξενόπουλος

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΜΙΣΜΕΝΗΣ ΝΥΧΤΑΣ (ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΥ)

Ἀπὸ τὸ λεύκωμα τῆς κυρίας Μαρίας Κ. Παλαμᾶ

Ναί, νὰ κοιμᾶμαι θέλω ἐγὼ καὶ νὰ ἴμαι ἀπὸ λιθάρι
ὅσο σκλαδιὰ κι' ὅσο ντροπὴς στὸν τόπο τριγυρνᾶ,
τὸ ν' ἀγρικᾶς δὲν ἔχει πιά καὶ τὸ νὰ βλέπης χαρῆν,
ξένε λοιπὸν μὴ μὲ ξυπνᾶς, ὦ μίλα σιγαλά.

25 τοῦ Μάρτη 1900.

Ἄλξι. Πάλλης